

VEAIC NOU

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

12 pagini — 1 leu

In pagina a 8-a:

**„Copii-problemă“
sau părinți
cu...
„probleme“?**

DIN SUMAR:

- Ce învățau înaintașii • Sus, jos — noțiuni arbitrare • A zecea planetă • Uriașul din Marsabit • Pietoni și automobiliști • „Planeta gigantilor“ — în Sahalin!

Ipoteza că „magicul” șapte ne vine tocmai din paleolitic nu este unanim admisă din cauză că o seamă de specialiști socotesc omul paleolitic drept cel mai învânat dintre oamenii „primitivi”. Să nu uităm însă că realizările omului din paleoliticul târziu în tehnică, cunoașterea naturii, începuturile astronomiei, în biologie, matematică, geologie sînt de-a dreptul remarcabile. Foarte elocventă este în aceeași ordine de idei și arta paleoliticului. Specialistul sovietic A. P. Okladnikov a notat pe bună dreptate: „Din ceea ce știm despre

creația artistică a omului din paleolitic putem trage concluzia că înaltului nivel de dezvoltare a artei trebuie să-i fi corespuns și o structură a minții destul de complexă. Omul din paleolitic nu putea să fie mai puțin dezvoltat și mai primitiv decît o serie de triburi de astăzi, ca de pildă cele australiene sau boșimani și pigmeii din Africa...”. Dealtfel, ipoteza despre nașterea „magicului” șapte în paleolitic a fost confirmată, oricît de ciudat ar părea acest lucru la prima vedere, și de psihologi.

Documentar

„MAGICUL” ȘAPTE (II)

Cunoscutul psiholog J. A. Miller a publicat astfel în 1936 un articol cu un titlu neobișnuit: „Magica cifră șapte plus sau minus doi. Despre unele limite ale capacității noastre de prelucrare a informațiilor”. Dar problemele abordate în acest articol erau cît se poate de obișnuite pentru psihologia experimentală. Mai exact, articolul sublinia cît de mici sînt puterea de memorare și atenția omului, după care aborda și alte aspecte similare.

Limitele posibilităților psihicului uman au fost studiate și pînă la Miller. Primele experiențe de acest fel făcute la sfîrșitul anului 1870 în laboratorul lui W. Wundt și cercetările care au urmat au dovedit că omul nu poate memora mai mult de șapte obiecte identice de care ia cunoștință în același timp. Miller a confirmat acest adevăr prin experiențe în cursul cărora subiecților li s-au arătat, timp de 1/5 secunde, imagini cu contururi punctate și li s-a cerut să spună din cîte puncte era alcătuită fiecare din ele. Dacă conturul imaginilor nu avea mai mult de șapte puncte, subiecții dădeau răspunsuri corecte: dincolo de cifra șapte, însă, începeau erorile.

Alți experimențatori au fixat pe pieptul subiecților vibratoare și le-au cerut să spună cîte erau călăuzindu-se după poziția aparatelor, intensitatea și durata vibrațiilor. De obicei subiecții deosebeau patru aparate după gradul de intensitate a vibrațiilor, cinci după durata lor și circa șapte după poziție. Cel mai mare număr de răspunsuri corecte a fost, în toate cazurile, șapte.

Experiențe similare au urmărit să verifice capacitatea omului de a deosebi tonuri muzicale. Acestea erau notate cu cifre. Subiecții puteau să indice corect numai șase tonuri. Cei mai ridicați indici ai puterii de memorare și atenție le-au dat, se pare, experiențele cu imagini vizuale.

7 = 2

Dacă am încerca însă să cuprindem deosebirile vădite în eficiența diverselor organe de simț ale omului într-o unică formulă, am obține una identică cu cea folosită de Miller pentru titlul lucrării amintite mai înainte, adică 7 ± 2 . Cu alte cuvinte, indiferent de sfera în care ar fi plasată indicii, „epicentru” lor ar fi invariabil undeva foarte aproape de cifra șapte.

Dar această limită nu este totdeauna evidentă. Mai ales că acum există destule mijloace de amplificare a posibilităților de operare ale omului înainte ca ele să atingă limita. Nu-i nevoie, de pildă, ca cineva să fie pictor pentru a deosebi mai mult de șapte culori de bază. În experiențele unor cunoscuți psihologi, subiecților li se cerea să deosebească dintr-un mănunchi de culori cît mai multe posibile. Ei izbuteau de obicei să distingă 11, 12, 13, în nici un caz însă mai mult de 15. Cum se explică această performanță?

Subiecții din experiența de mai sus comparau nu numai nuanțele culorilor, ci și saturația lor. Ei clasificau astfel culorile după doi indici, amplificîndu-și ca atare și posibilitățile.

Sau un alt exemplu. Astăzi, ca și în secolul trecut, cînd citește un rînd de cifre cu intenția de a-l memora, omul izbuteste să rețină în medie numai șase. Adevăr valabil cînd cifrele sînt citite monotone. Dacă însă cititul e ritmic și, în cursul lui, se separă grupuri de cifre, accentuînd unele și făcînd pauză după altele, numărul cifrelor memorate crește de două ori. Posibilități și mai mari deschide interpretarea unor grupuri de semne. Șirul de litere O, E, L, T, M, A, K, R, O, J, de pildă, nu e prea ușor memorat nici de un cunoscător al limbii ruse. Dacă însă acesta le-ar schimba ordinea, plasîndu-le în așa fel încît să alcătuiască cu ele două cuvinte — LETOM JARKO — (în limba rusă: Vara e cald) le va

memora instantaneu. Cam după același principiu memorează și șahiștii cu experiență poziția figurilor pe cele 64 pătrate ale tablei de șah.

Omul poate așadar depăși limitele capacității psihicului. Valoarea, de obicei redusă, a acestor limite (exprimată prin „magica” cifră șapte) este ascunsă de posibilitatea de a le ignora. Ele se fac însă din nou simțite atunci cînd omul este pus în fața unui grup de stimuli de același fel. Dacă pe standul sau panoul de comandă din fața

stăpînit de inclinarea către cifra șapte. Aceasta este foarte frecventă în mitologie, în povești, religie, obiceiuri. Și de aceea e foarte probabil ca cifra șapte să se fi cristalizat ca limită superioară pentru memorarea directă a semnalelor cu valoare de simbol în cursul unei lungi evoluții.

S-ar părea că opinia lui B. F. Lomov este mai aproape de adevăr. Dar și precauția lui Miller poate fi înțeleasă: el și-a ales exemplele numai din miturile Greciei antice, din istoria crești-

lor colectivității mai mici sau mai mari, grupurile de șapte aveau mai multe șanse de a intra în istoria etniei, tribului etc. Peste acest factor social-productiv originar s-au suprapus apoi proprietăți psihologice condiționate de posibilitățile maxime de prelucrare și transmitere a informațiilor, pînă cînd cifra șapte s-a consolidat definitiv în tradiția orală, în artă etc. Această ipoteză este întărită și de semnificațiile atribuite cifrei șapte — „limită”, „perfectiune” — în toată perioada istorică pe care o putem studia prin izvoare scrise.

În legătură cu această remarcă e interesant de amintit că filozofii istoricii, astrologii antici recurgeau la diverse șiretlicuri spre a nu „leza”, a nu modifica cifra șapte în reprezentări ca „șapte înțelepți”, „șapte planete”, „șapte minuni ale lumii”, „șapte metale”, deși din toate acestea erau cunoscute mai multe unități. Pînă la Bătrîn, de pildă, a înlocuit în înșiruirea celor „șapte minuni ale lumii” zidurile Babilonului cu insula Pharos, alți autori au inclus, tot prin eliminare, Colosseum-ul sau altarul lui Zeus din Pergam. Lista celor „șapte înțelepți” a fost și ea modificată de la un secol la altul. Aceste fenomene n-au deocamdată altă explicație decît supoziția că, prin păstrarea cifrei „perfecte”, „divine”, cercetătorii antici urmăreau să realizeze grupuri de obiecte (minuni, înțelepți etc.) extrem de comode pentru memorare și pentru transmiterea lor către generațiile viitoare.

Așadar, coincidențele de care aminteam la începutul articolului nu par întîmplătoare. Iar consonanța studiilor istorice cu cele psihologice dedicate „magicului” șapte va contribui desigur la o mai bună cunoaștere a omului, cel mai complex obiect de studiu, la înțelegerea trecutului și prezentului său.

A. B. Frolov

documenta.

documentar docum.

documentar documentar du

documentar documentar

documentar documentar docu

documentar documentar

documentar documentar docu

documentar documentar

documentar documentar docu

Șapte sulite înfipte într-un trup de bizon, — de sen descoperit într-o grotă din Franța — încă odovadă că cifra 7 era foarte frecventă în arta paleoliticului târziu.

unui operator, de pildă, sînt plasate, într-un rînd, mai mult de șapte aparate identice, operatorul va comite inevitabil greșeli. De aceea psihologii socotesc că, în acest caz, aparatele ar trebui dispuse altfel; de pildă cîte 2-3 pe trei rînduri. În felul acesta eficiența muncii operatorului poate crește considerabil. E clar deci de ce psihologia inginerescă, psiholingvistica, psihologia creației artistice, sociologia și psihologia științei dau astăzi o mare atenție „magicului” șapte.

Și acum să ne imaginăm o întîlnire la care ar participa circa 20 de inși. Primii sosiți, în număr de 5 să zicem, ar forma îndată un grup și ar lega o discuție însuflețită. După care ar sosi al șaselea, al șaptelea, al optulea invitat ș.a.m.d., care s-ar alătura și el grupului; dar curînd ar fi abordată și o altă temă de discuție și grupul s-ar scinda în două. După ce ar mai veni și al 14-lea, 15-lea și al 16-lea participant ar lua naștere și un al treilea centru ș.a.m.d. Sociologii care au studiat aceste fenomene au stabilit că numărul optim al unei unități structurale subordonate unui singur ins nu trebuie să treacă de cifra șapte. Omul nu poate opera, cu egală eficiență, cu unități mai mari.

■ Noțiune modernă dar și antică

Dar J. Miller mai ridica, în articolul amintit, și o altă problemă: există vreo legătură între cifra șapte care atrage acum atenția psihologilor și „magicul” șapte din miturile și religiile clasice? Din răspunsul dat de el întrebării s-ar părea că ar fi vorba „doar de o coincidență pitagoreică”.

Psihologul sovietic B. F. Lomov socotește însă că omul este de mult

nismului și a științei naturii în Europa din antichitate și evul mediu. Între aceste granițe cifra șapte pare un episod particular. În realitate, însă, această „constantă istorică” poate fi descifrată în istoria unor popoare de pe toate continentele, iar perioada de cînd ea există coincide cu însăși durata existenței pe Pămînt a omului de tip contemporan.

Se știe că antropologii au ajuns de mult la concluzia că constituția fizică și structura cerebrală a lui *Homo sapiens*, organizarea lui fiziologică, n-au suferit modificări din paleoliticul târziu pînă azi. Încît se poate vorbi de o constantă atît în organizarea fiziologică, cît și psihică a omului de tip actual în tot cursul istoriei. Tot o constantă psihică ar putea fi și limita volumului posibilităților operative ale psihicului uman deseori notată în psihologie cu cifra șapte. Aceste constante au fost pentru prima oară cercetate și măsurate de psihologia experimentală a secolului XIX.

■ „Limită”, „perfectiune”...

Dar dacă teza de mai sus este adevărată, constatările psihologiei și sociologiei moderne în legătură cu dimensiunile optime ale „grupurilor mici” și cu limitele posibilităților psihice ale individului ar putea fi extinse și asupra omului din alte perioade istorice, inclusiv paleoliticul târziu. Întorcîndu-ne astfel la grupurile de șapte eroi din mitologia omului primitiv putem presupune că, în activitatea practică, cele mai eficiente erau grupurile mici, alcătuite din șase-șapte inși. Acționînd ca un tot unitar, întrecînd prin rezultatele activității

SEMNIIFICAȚII MULTIPLE

Oricine dintre noi cunoaște, stimează și admiră neobosită activitate depusă de tovarășul Nicolae Ceaușescu pentru afirmarea României socialiste în concertul națiunilor lumii. Sub conducerea sa nemijlocită, țara noastră acționează cu o remarcabilă consecvență pentru realizarea unui climat de destindere, pace și cooperare, pentru instaurarea în viața publică internațională a unei atmosfere care să favorizeze participarea activă a fiecărui popor la dezbateră și rezolvarea problemelor de însemnătate vitală pentru destinele păcii, pentru progresul umanității. În vederea realizării acestor nobile țeluri, România socialistă militează fără încetare pentru întărirea prieteniei și colaborării frățești cu toate țările socialiste, pentru dezvoltarea relațiilor noastre cu celelalte state, pentru promovarea principiilor independenței, suveranității, egalității în drepturi, a neamestecului în treburile interne, pentru ca în lume să primeze dreptul, echitatea și morală. În același timp, așa cum a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu într-un recent interviu acordat scriitorului și publicistului italian Alberto Moravia: „Dorim să participăm activ la diviziunea internațională a muncii, la schimbul mondial de valori, la cooperarea economică, la realizarea în lume a unor relații economice care să asigure lichidarea decalajului dintre țările dezvoltate și țările rămase în urmă, la apropierea nivelului lor de dezvoltare. Considerăm că aceasta este o condiție esențială pentru realizarea destinderii și păcii în lume“.

În acest vast context se integrează și vizita făcută de tovarășul Nicolae Ceaușescu în Italia, precum și documentele semnate cu acest prilej — Declarația solemnă comună și Acordul de cooperare pe termen lung. Aceste documente de mare însemnătate sînt merrite a valorifica din plin posibilitățile existente, a da o nouă dimensiune relațiilor dintre cele două țări, a lărgi și a adînci pe multiple planuri relațiile de cooperare dintre ele.

Dar această vizită mai îmbracă un aspect, a cărui semnificație nu poate scăpa. Activitatea desfășurată pe plan internațional de tovarășul Nicolae Ceaușescu asigură țării și poporului un înalt prestigiu și autoritate în lume, face ca România să aibă prieteni pe toate meridianele lumii, iar cuvîntul ei să fie așteptat pretutindeni cu interes și respect. Căci, cum s-a exprimat binecunoscutul scriitor italian Giancarlo Vigorelli: „Cine vrea să înțeleagă România, trebuie să meargă la rădăcini: este o țară care privește spre viitorul său. Iar conducătorul ei, Nicolae Ceaușescu, este un protagonist nu numai al țării sale, ci unul din personajele cele mai cutezătoare de pe scena politică mondială“.

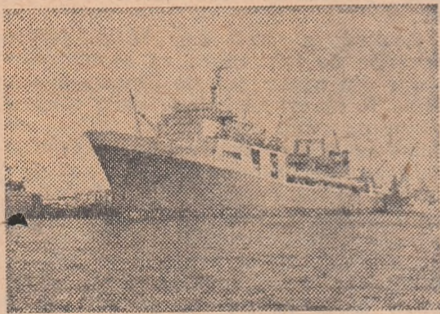
Da, contribuția țării noastre la triumful ideilor de destindere, cooperare și pace în lume este unanim apreciată, iar dacă lucrurile stau așa, un merit istoric deosebit revine tovarășului Nicolae Ceaușescu, a cărui gândire avîntată și cuprinzătoare se îmbină fericit cu o practică plină de elan în conducerea treburilor publice.

INDUSTRIA ALIMENTARĂ

Cea mai mare navă-bază

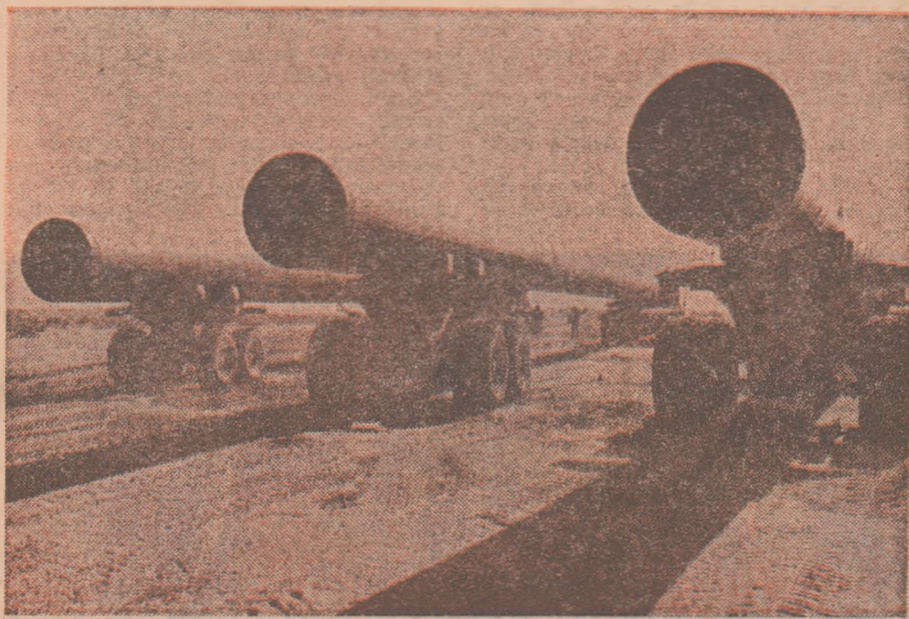
Din portul Ilicevsk — de lângă Odesa — a ridicat zilele trecute ancora pentru prima expediție de pescuit în Atlantic nava-bază „Vostok“. Construită de șantierele navale din Lenin-grad, „Vostok“ este cea mai mare navă pentru prelucrarea operativă a peștelui. Are o lungime de 250 metri și o înălțime egală cu aceea a unei clădiri cu opt etaje. Ea duce la bordul ei 14 ambarcațiuni de pescuit, care-i pot furniza fără întrerupere materia primă necesară.

„Vostok“ poate prelucra mai bine de 300 tone de pește pe zi. Secțiile, în întregime automatizate, ale acestei adevărate uzine plutitoare produc în aceeași unitate de timp 150 000 de cutii de

conserve și circa 20 tone de făină de pește.

Echipajul are la dispoziție cabine confortabile cu unul și două paturi, săli de cursuri în care-și va îmbunătăți pregătirea tehnică, o policlinică, un staționar și... 130 de filme de fiecare expediție.

Asalt pașnic

Foto: S. Koritnikov (A.P.N.)

PROBLEME ȘI SOLUȚII

Chlorella, un nutreț succulent

Chlorella, alga unicelulară de culoare verde, era pînă nu de mult mai ales obiect de cercetare pentru botaniști și biochimiciști. Acum însă ea a devenit un valoros nutreț în gospodăriile zootehnice din Uzbekistan. În această republică există în momentul de față 16 instalații de înmulțire a Chlorellei.

Cum R. S. S. Uzbekă e dintotdeauna o mare producătoare de bumbac, gospodăriile de pe teritoriul ei au folosit de multă vreme la îngrășarea animalelor frunzele, tulpinile, cojile de semințe ale plantei. Acestea sînt foarte bogate în proteine, dar sărace în vitaminele atât de necesare animalelor, ceea ce i-a determinat pe botaniștii uzbeki să caute noi adausuri pentru sporirea calităților nutritive ale tradiționalului nutreț.

Chlorella s-a dovedit un adevărat depozit de substanțe nutritive. Ea conține de două ori mai multe proteine decît leguminoasele, de pildă. De asemenea, conține hidrați de carbon, grăsimi și o vastă gamă de vitamine.

Pentru înmulțirea Chlorellei e nevoie mai ales de apă și bioxid de carbon. Procesul tehnologic mai prevede apoi cîteva substanțe de „îmbogățire“, cum ar fi sulfatul de amoniu, fosfatul și sulfatul de calciu, clorura de potasiu, sulfatul de magneziu, clorura ferică.

Experiența gospodăriilor zootehnice din R. S. S. Uzbekă în folosirea Chlorellei ca nutreț a arătat că o tonă de algă uscată asigură suplimentar pînă la 80 tone de carne (greutate vie). Iar prețul

de cost al plusului de greutate scade cu 20 la sută.

Un institut de cercetări științifice din Uzbekistan a elaborat acum proiectul unei instalații moderne pentru înmulțirea algei Chlorella. Cincizeci de tone din producția acestei instalații vor fi suficiente pentru a hrăni o turmă de 5 000 de cornuțe mari sau 12—15 000 de porci.

TELECOMUNICAȚII

Cum vom expedia o scrisoare în anul 2000

Vom deschide televizorul, apoi ne vom așeza comod în fotoliu și vom viziona... ziarul preferat. Nu, nu e nici o greșală. Chiar vom viziona sau, dacă vrem, îl vom „citi“ pe ecranul televizorului. Iar dacă vom dori și un exemplar pentru păstrare, va fi de ajuns să apăsăm pe un buton. În această operație vom fi ajutați de niște descendenți nu prea îndepărtate ale mașinilor de reproduș și copiat de astăzi. Procedul difuzării ziarelor la distanțe mari se va extinde apoi și asupra altor domenii. Pe aceleași canale vor putea fi primite din bibliotecile centrale și arhive copiile oricărui document și cărți. Specialiștii socotesc realizabil procedul în jurul anului 2000.

Mai mult, ei au ajuns la concluzia că și cărțile vor fi „vîndute“ prin aceeași metodă. Bineînțeles că formatul lor va suferi schimbări radicale.

Toate acestea vor deveni posibile gra-

ție unor noi realizări ale tehnicii moderne. Astăzi, sateliții artificiali de tip „Molnia“ asigură schimbul de programe de televiziune între Moscova și Vladivostok. Pentru viitor se prevede crearea unui serviciu de telecomunicații internațional. Cu atît mai mult cu cît un singur transmifător plasat pe un satelit artificial al Pămîntului, stabilizat la o înălțime de 36 000 de km, va putea asigura cu emisiuni de televiziune un teritoriu de cîteva milioane de kilometri pătrați. Iar printr-un satelit de retransmisie va putea fi asigurată funcționarea a nu mai puțin de 2 milioane de programe de televiziune sau a unui miliard de programe radiofonice.

Un alt domeniu de utilizare a sateliților va fi distribuirea poștei. Așadar, poșta orbitală. Actualele mașini de copiat pot de pe acum reproduce automat în vederea transmiterii copia unui text în mai puțin de 1 minut. Chiar fără construirea unor noi sateliți, ci utilizînd numai pe cei de tip „Molnia“, va putea fi asigurată distribuirea întregului volum al corespondenței actuale.

Să încercăm să ne imaginăm deci cum vom scrie și expedia scrisorile. De la poștă vom cumpăra un formular tip pe care vom scrie — sau tipări — scrisoarea. Apoi o vom înmîna funcționarului de la oficiul poștal, așa cum procedăm astăzi cu telegramele. Funcționarul va introduce formularul într-o mașină care va transforma literale în impulsuri electrice. Acestea vor fi transmise prin radio celui mai apropiat satelit de retransmisie, iar apoi la locul de destinație. Aici semnalele vor fi recepționate și reproduse pe un formular tip similar cu cel pe care l-am completat. Procesul de transmisie va dura cîteva fracțiuni de secundă, iar distribuția la persoana dorită cîteva ore..

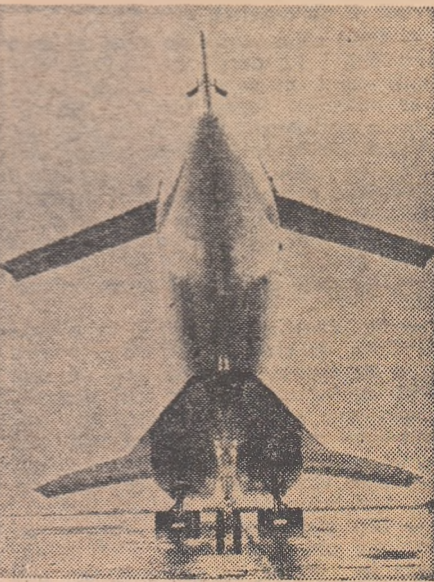
Dar poșta orbitală va lăsa nerezolvată o problemă de natură etică — păstrarea secretului corespondenței. Specialiștii consideră totuși că prin utilizarea, în toate etapele de elaborare a scrisorii, a unor mașini automate speciale și această ultimă dificultate va putea fi rezolvată.

AVIAȚIE

În curînd pe liniile aeriene: „Tu — 144“

După cum anunță presa sovietică, zborurile de încercare ale primului avion de serie pentru călători de tipul „Tu-144“ continuă cu succes. O atenție specială este acordată zborurilor în stratosferă unde viteza avionului depășește 2 000 de kilometri pe oră.

Noul tip de avion s-a desprins pentru prima oară de sol în decembrie 1968. De atunci aparatului i s-au adus sensibile perfecționări. Îndeosebi trebuie remarcată adăugarea, în partea din față, imediat îndărătul postului de comandă, a două aripi mici care se pot strînge și desface la comandă,

ceea ce-i sporește mult stabilitatea la decolare și aterizare. Aparatura de bord perfecționată permite nu numai dirijarea automată a avionului, ci și precizarea celui mai bun regim de zbor, a altitudinii și a vitezei.

Încît se poate spune că ziua cînd „Tu-144“ își va începe cursele regulate pe liniile „Aeroflot“-ului nu mai departe.

URIAȘUL DIN MARSABIT

Undeva în jungla africană o apariție ca din alte vremuri

„Lipsa mea de experiență mă speria și pe mine, și redacția — mărturisește fotoreporterul american George Plimpton într-un reportaj publicat de „Vokrug sveta” —. Și era firesc, întrucât trebuia să fotografiez cel mai mare elefant din lume, pe nume Ahmed, care trăiește în rezervația Marsabit din Kenya. Înainte de a pleca în Africa, o ziaristă m-a dus în grădina zoologică din Bronx să văd un elefant viu. Cum între noi și animal era un șant plin cu apă, ziarista se simțea stăpînă pe situație și era foarte ocventă.

— Uită-te bine la el! Ceea ce vrem noi e să punem în lumină firea elefantului. Dar cum? Să nu care cumva să-ți treacă prin minte să fotografiezi un elefant furios. Ar fi banal. Am scos un „hm” în doi peri. Mărturisesc că aș fi preferat să fiu cît mai departe de un elefant dezlănțuit.

— Da, da, prea banal! și-a continuat interlocutoarea mea ideea; mult mai interesant ar fi, bunăoară, un elefant pe ploaie, pe furtună. Cum se comportă cînd fulgerele luminează totul în jur?! Ce expresie are într-o asemenea clipă? De fapt, nu intenționez să-ți impun punctul meu de vedere, dar misiunea dumitale este să aduci fotografii inedite. Și pentru ca ele să fie cît mai elocvente, fotografiază-l de aproape!...

Cu Ahmed

lucrurile

stau pușin altfel

În drum spre Marsabit m-am oprit o zi la Peter Jenkins, directorul parcului național din Meru; acest idilic colț de natură se află la jumătatea distanței dintre Nairobi și Marsabit. Cum Jenkins este și directorul rezervației Marsabit, Ahmed al „meu” ținea tot de dînsul.

— Știi, mi-a spus Jenkins, eu am stat 20 de ani în sudul Kenyei și mi se părea că văzusem destui elefanți mari în viața mea. Dar cînd Ahmed mi-a apărut pentru prima oară în fața ochilor, am rămas incremenit. Așa de uriaș e.

— Cum se explică asta? l-am întrebat. E un capriciu al naturii?

— Cred că e vorba de zona în care ne aflăm. Pe aceste meleaguri elefanții sînt, în genere, foarte mari. S-ar putea ca acest lucru să fie în funcție de hrană sau, în cazul lui Ahmed, de faptul că, începînd din 1912 cînd Marsabit a fost declarată rezervație, nimeni nu l-a mai urmărit, n-a încercat să-l vîneze. De atunci, și sînt peste 50 de ani, duce o viață foarte ușoară.

— Dar cîți ani are? m-am interesat.

— De obicei elefanților li se schimbă dinții de șase ori în viață, pentru că li se tocesc. De șase ori, nu mai mult. A șaptea oară nu mai cresc și atunci vine sfîrșitul. Pentru că elefantul nu mai poate mînce cele 150 kg de hrană de care are nevoie zilnic.

— Dar vîrsta ce înfrîurire are asupra temperamentului elefanților?

— Din acest punct de vedere, ei seamănă bine cu omul. Cu cît înaintea în vîrstă, cu atît privesc mai calm viața. Ceea ce nu-i privește direct îl interesează pușin. Dorese un singur lucru: liniștea. Ochii li se adîncesc în orbite, omoplații li se încovoie, pielea li se încrețește și umblă gîrboviți ca niște bătrîni sprijiniți în baston.

— Ce părere aveți despre Ahmed?

— Cu Ahmed lucrurile stau pușin altfel. La început a fost într-adevăr liniștit. Dar cred că decretul prezidențial care l-a pus sub scutul legii a avut o influență negativă asupra lui. În

ultimul an și jumătate a devenit foarte nervos.

— Atacă oameni?

— Cum să vă spun? Ii place „să-i însoțească”.

— Adică cum „să-i însoțească”? am întrebat cu speranța ascunsă că substratul acestor cuvinte va fi inofensiv.

— Cum să vă explic? a replicat Jenkins. Mai întii schițează o intenție de atac, ca un fel de demonstrație de forță. După aceea urmează cițiva pași precipitați spre insul în cauză, în care timp acesta încearcă febril să ghicească dacă animalul se va apropia mult de el sau nu. În orice caz, să nu uitați că Ahmed e acum foarte periculos.

— Dar nu există niște semne din care să se poată deduce schimbările

hățișuri. Comunicarea dintre noi era mult îngreunată de bariera limbajului. În timp ce vorbeam cu Vako, mă simțeam mereu tentat să folosesc cuvinte ita ienești, întrucît mi se părea că italiana ar semăna oarecum cu swahili. Dar Vako nu înțelegea bine nici engleza, nici italiana. Din cînd în cînd făceam un scurt popas, scoteam din buzunar un îndreptar de conversație în swahili, publicat în 1936, și încercam disperat să-mi îmbogățesc bagajul de cuvinte. Din păcate însă îndreptarul nu-mi putea fi de folos. Iată un exemplu.

La un moment dat am zărit o mică turmă de elefanți. M-am ascuns îndărătul unui copac și mi-am pregătit aparatul fotografic, cînd deodată am văzut un șarpe care luneca în jos pe trunchiul arborelui. Speriat, am dat

Impresionantul Ahmed

de dispoziție ale animalului? am întrebat arzînd de dorința ca astfel de semne să existe.

— O să vă însoțească un pădurar — caporalul Vako — a încercat să mă liniștească Jenkins. Vako îl cunoaște bine pe Ahmed. Cînd e prost dispus, Ahmed își ține coada ridicată. Vako știe asta și în caz de nevoie o să vă prevină.

— Dar dacă Ahmed atacă? Ce să fac? am dat pînă la urmă drumul întrebării care mă chinuia de cînd ajunseseam în Kenya.

— Cel mai bine e s-o luați la sănătoasa — mi-a recomandat Jenkins. Cu a te cuvinte să dispăreți fulgerător, de parcă nici n-ați fi existat.

Din clipa promulgării amintitului decret prezidențial, caporalul Vako răspunde personal de viața lui Ahmed. Trebuie să țină animalul sub observație și să se afle mereu la o distanță convenabilă pentru ca să-i poată veni oricînd în ajutor și să-l poată prinde pe braconierul care ar atenta la viața și fildeșii animalului. Deși Ahmed nu e șoarece și nici antilopă, totuși misiunea lui Vako e foarte grea. Teritoriul pe care îl străbate Ahmed e foarte întins. Și cum nu-i obișnuit să bată pasul pe loc, uneori — mai cu seamă în anotimpul ploios — poate fi întilnit pe neașteptate la

circa 30 mile depărtare de locul unde trăiește în mod obișnuit. Drept care, picioarele lungi și subțiri ale lui Vako nu știu ce-i odihna. Poartă mereu cu el o pușcă de calibrul 30.06, iar pe cap o șapcă cu o cocardă care-i indică apartenența la personalul parcului național.

În sfîrșit am pornit la drum. Umblam în urma lui Vako și încercam să-i imit felul de a se strecura prin

drumul aparatului și am început să țip:

— Vako, atenție! Un mamba, un mamba!

Mi-e groază de șerpi și nu știu să-i deosebesc. Pentru mine sînt toți o apă și un pămînt. De astă dată însă șarpele era atît de mic și de inofensiv, încît cred că s-a speriat el mai mult decît mine și a dispărut numaidecît. Caporalul Vako a izbucnit însă în niște hohote puternice de rîs. Dar abia mai tîrziu am sesizat cu adevărat tot ridicolul situației, mai exact atunci cînd am aflat că „mamba” în swahili înseamnă „crocodil”. Încît strigătul meu disperat: „Atenție, crocodil!” pe care l-am scos cînd am văzut un pui mic de șarpe l-a amuzat grozav pe Vako.

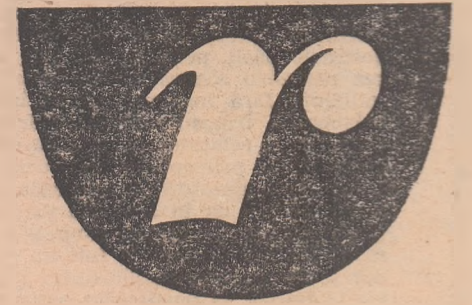
Colosul cenușiu

și „suita” lui

În cele din urmă am început să-mi pierd răbdarea. Aproape că nu-mi mai venea să cred că Ahmed mi se va arăta în toată splendoarea lui. Pînă atunci mă întîlnisem cu el de trei ori. Prima dată, la numai cîteva ore de la sosirea mea în rezervație, Vako venise în fugă și-mi spusese că Ahmed, însoțit de „askari” — elefanți tineri care-i alcătuiesc suita — va fi acolo în zece minute.

Am privit ceasul: animalul urma să-și facă apariția la 4.32. Nu-mi venea să cred. Cele zece minute mi s-au părut o veșnicie. Am făcut cițiva pași înainte și am început să scrutez spațiile dintre copaci, de parcă aș fi așteptat un expres transcontinental care sosește zilnic, conform orarului, la

reportaj
reportaj reportaj
portaj reportaj repor
taj reportaj reportaj re
reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repo
j reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repor
aj reportaj reportaj reportaj

4.32. La ora fixată, în cîmpul nostru de observație s-a ivit fruntea lui Ahmed. Apoi capul unuia din însoțitorii lui. Am întins gîtul ca să-l pot vedea mai bine pe uriașul din Marsabit. O clipă s-a arătat aproape în întregime. Avea o ureche zdrențuită și pielea îi atirna pe spate. S-a oprit lingă un copac, a rupt o creangă și a început s-o mesteca. Printre frunze i se zăreau fildeșii uriași. Am consumat două casete de peliculă, dar aceasta fixase numai frunzișul des care-l ascundea ca un zid de nepătruns pe Ahmed.

A doua zi, l-am descoperit pe Ahmed sus în munți, într-un hățiș atît de des încît abia i-am putut zări un picior din spate. Nu se simțea nici o adiere. Ne-am apropiat de animal pînă la circa 30 m. Îndreptînd aparatul spre locul unde se afla, am făcut o fotografie după alta. Deodată trosnetul crengilor s-a oprit, Ahmed încetase să mai mînce. Nu cumva au zise ceva? Doamne, Dumnezeule, — mi-am spus — să sfîrșesc cît mai repede și s-o iau la sănătoasa. Aveam senzația că fusesem închis undeva cu un nebul furios și era de ajuns să fac o mișcare greșită pentru ca el să se repeadă asupra mea...

A treia oară văzusem elefantul într-un loc deschis, dar ceata mă împiedicase să-l fotografiez. Și iată că acum mi se oferea pentru a patra oară șansa de a-l vedea.

— Un askari, mi-a șoptit la un moment dat alarmat Vako.

La 50 m depărtare de noi se ivise capul unui elefant tînar, un askari, despre care aflasem însă că putea fi mai periculos chiar decît bătrînul uriaș.

Ahmed a ieșit din hățiș foarte aproape de noi. Părea că se materializase din nimic, așa de brusc s-a ivit. N-aș fi crezut niciodată, dacă n-aș fi văzut cu ochii mei, că un astfel de colos se poate mișca atît de ușor și fără zgomot. Bineînțeles că aparatul meu a intrat imediat în funcțiune! În felul acesta colosul cenușiu din Marsabit a fost immortalizat în întregime pe peliculă. Apăsam febril pe declanșator, dar la un moment dat m-a cuprins ciuda că trebuia să mă uit la acest miracol al naturii numai prin lentița fotoobiectivului. Încît n-am mai rezistat, am lăsat aparatul din mînă și am început să privesc liber. Doream ca ceea ce vedeam să mi se întipărească puternic în minte.

Și abia atunci, în timp ce-l priveam în față pe Ahmed, mi-am dat seama cît era de bătrîn. Nemișos, timpul își lăsase o amprentă de neșters asupra-i, așa cum face dalta necruțătoare a sculptorului pe un bloc de granit. În mijlocul spatelui puternic, presărat cu negi, se vedea o adîncitură bine conturată. Pielea îi atirna în pliuri mari. Capul, cu una din uriașele urechi ruptă, părea uscat ca a unei mumii. Ochii mici, fără expresie, priveau fix într-un loc. Întotdeauna am să-l revăd așa, trecînd agale pe lingă noi, cu uriașii fildeși balansîndu-se în ritm cu pasu-i larg. Apoi s-a întors iar în desîși și s-a mistuit în el cu sentimentul plin de tragism al propriei demnități, încît m-am simțit foarte jenat, de parcă-l spionasem și mă prinsese în flagrant delict.

Vako m-a întrebat dacă făcusem fotografii și dacă eram mulțumit. Într-adevăr, obținusem ce dorisem. Fotografiiile, oricît de imperfecte ar fi fost, immortalizaseră totuși un uriaș bătrîn ajuns la capătul vieții, un uriaș pe care-l văzusem cu propriii mei ochi. Dar cînd mă gîndesc acum la el, îl văd așa cum trebuia să fi fost la tinerete: puternic și mindru, luminat de fulgere, înfruntînd suvoaiele de apă în timp de furtună sau visător, aciuat lingă un copac pe versantul unui munte într-o noapte cu lună...

Scenă din epopeea cinematografică „Eliberarea” (regia Iuri Ozerov), a cărei parte finală, seriile IV și V, rulează, în premieră, pe ecranele noastre

CINEMA

Korceaghin, de la naștere la nemurire

După „Așa s-a călărit oțelul” (1942) de Mark Donskoi și „Pavel Korceaghin” (1957) de Alexandr Alov și Vladimir Naumov, regizorul ucrainean Nikolai Mașcenko pregătește a treia versiune cinematografică (pentru micul și marele ecran) inspirată din romanul lui Nikolai Ostrovski.

Conștient de riscul repetării, Mașcenko și-a propus să evite pe cât posibil ce s-a spus și cum s-a spus și, în orice caz, să aducă elemente noi.

Mark Donskoi și-a axat filmul pe acea perioadă din viața lui Pavel Korceaghin care a coincis cu ocuparea Ucrainei de către germani, în 1918, arătând cum eroul său a optat pentru drumul care avea să-l conducă la revoluție. Această alegere a fost dictată de circumstanțele epocii — era război și filmul avea valoarea unui apel la lupta contra invadatorilor hitleriști.

În „Pavel Korceaghin” Alov și Naumov au localizat evenimentele în jurul construcției, de către primii comsomoliști, a unei importante căi ferate, făcând din acest episod punctul cu minant. Era vreme de pace, rănilile se închideau, cuvântul de ordine era „construcție”...

Profitând și de posibilitatea de desfășurare pe care i-o dă formula serialului (filmul va avea cinci episoade), Nikolai Mașcenko — scenariști aceiași Alov și Naumov — nu va omite nici un eveniment din roman, urmărind integral destinul lui Pavel Korceaghin, formarea caracterului său. De unde titlurile capitolelor: „Nașterea” (înțelegând prin aceasta nașterea lui Pavel ca revoluționar), „Încercarea”, „Eroismul”, „Ultimul gând”, „Nemurirea”.

Pentru completarea materialului autorii au folosit și carnetele de însemnări ale lui Ostrovski, care l-au însoțit în cursul activității sale de ziarist.

Întrebat de ce s-a adresat încă o dată acestui roman, care a cunoscut

alte două versiuni cinematografice, izbutite, Mașcenko a răspuns:

— Pentru că o carte care exaltă triumful spiritului uman rămâne mereu atrăgătoare.

REFLECTOR

■ **Tinărul realizator Viktor Fitov** turnează la „Mosfilm” „Doctorul Kalinnikov — si de zi”, după un scenariu de Alexandr Lapșin. Personajul principal, un chirurg experimentator, îl are ca prototip pe doctorul Gavriil Ilizarov, care conduce Institutul de traumatologie și ortopedie experimentală și clinică din orașul Kurgan. Îndrăznețele operații efectuate de Ilizarov sînt tot mai cunoscute. El l-a ajutat pe săritorul Valeri Brumel, care a suferit un accident grav, să revină pe stadion.

■ **Claudia Cardinale și Bekim Fehmiu** („Am întâlnit și țigani fericiți”) sînt protagoniștii filmului „Libera”, închinat luptei pentru emanciparea femeii în lumea capitalistă. Regia, Mauro Bolognini.

■ **Romanul lui Heinrich Böll**, „Povestirile unui clovn”, va fi ecranizat de producătorul vestgerman T. Angermeyer. Pentru rolul principal a fost solicitat Hardy Krüger.

BALET

Debut cu Ceikovski

Așa cum nu există actor care să nu-și dorească rolul lui Hamlet, tot așa nu există balerină care să nu se viseze în penele faimoaselor lebede — albă și neagră — sau în lumea de basă a „Spărgătorului de nuci”. Căci a interpreta pe Odette-Odilia ori pe Mașa înseamnă a dezvălui publicului bogata spiritualitate a unor personaje de elită din repertoriul coregrafic.

Cum norocul ține nu numai cu cei puternici ci și cu cei talentați, tinăra balerină Liudmila Semeneaka a avut șansa de a debuta, la douăzeci de ani, pe scena Teatrului Mare din Moscova

în baletele „Lacul lebedelor” și „Spărgătorul de nuci”.

Liudmila și-a început cariera acum doi ani, la Leningrad — adevărată capitală a baletului, în care funcționează poate cea mai bună școală de coregrafie. De pe podiumul ei s-au lansat în celebritate universală Anna Pavlova și Anna Karsavina, Galina Ulanova și Natalia Dudinskaia. În aceleași clase s-a instruit și Liudmila Semeneaka. După o evoluție scurtă, de numai doi ani, în fața publicului propriu, Liudmila s-a mutat pe cealaltă importantă scenă de balet sovietică, aceea a Teatrului Mare din Moscova. Între timp a cucerit și două recunoașteri internaționale, fiind premiata la primul Concurs internațional de coregrafie, care a avut loc la Moscova și la confruntarea de la Varna a balerinelor din lumea întreagă.

O dată cu transferul la Teatrul Mare, Liudmila Semeneaka a devenit eleva Galinei Ulanova, care o învață

Lebăda Liudmila Semeneaka și partenerul ei Alexandr Godunov

nu numai dansul, ci și dragostea de muncă, devotamentul nețărnurit față de artă.

AUTOPORTRET

Jane Fonda față cu „Vestul Sălbatic”

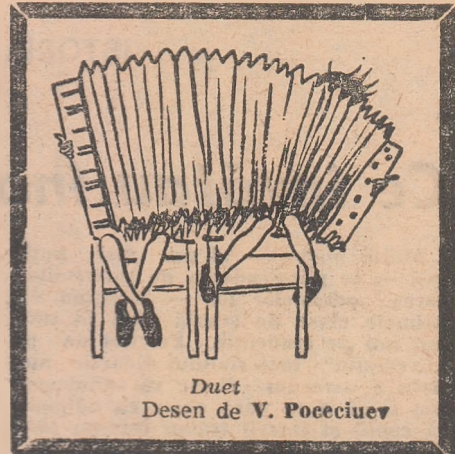
— Jane Fonda, n-ai putea explica de ce aveți față de Vestul american o asemenea atitudine de parcă v-ar lega de el numai amintiri neplăcute?

— Bine. Am să încerc să explic. Cînd eram copil și locuiam cu tata la Los Angeles — bîncințeles, într-o luxoasă viață hollywoodiană cu piscină, veneau să-și petrească weekend-ul la noi John Ford, John Wayne, Ward Bond — în fine, mulți regizori și actori pe care îi cunoaștem și îi iubim pentru fizicul și talentul lor. Veneau călare, scoteau strigătele cowboy-ilor, purtau pălării mari, veste de piele, eșarfe strident colorate la gît și pistol la sold.

Eu, bineînțeles, îi adoram, mi se păreau cei mai buni oameni de pe pămînt — cowboy, soldați și ofițeri din Regimentul 7 cavalerie —, oameni care îi lăchidaseră pe indienii „blestemati” și mulțumită cărora civilizația americană s-a putut răspîndi de la Oceanul Atlantic la Pacific. Îi priveam cum joacă pocher. Îi priveam cu adorație și admirație: lingă acești cavaleri neînfricați te simțeați ocrotit. Cîte unul sărea din cînd în cînd de pe scaun și, furat de joc, rezolva supărarea cu un foc de revolver. Desigur, înțelegeam că e doar un joc, însă ceva mă neliniștea.

— Ce anume?

— Am înțeles mult mai tîrziu. Prietenii tatălui meu erau actori și jucau mai ales în western-uri, iar după ce își sfîrșeau treaba continuau să se poarte și în viață ca în filme: intrau în rol într-o asemenea măsură, încît nu mai puteau deosebi linia de demarcație dintre realitate și ficțiune. Nu era numai un joc, era și o capca-

nă în care cei prinși pierdeau simțul realității. Dealtfel nu numai ei s-au lăsat prinși, o bună parte a Americii a căzut în această cursă. Nici un mit n-a cucerit atîția oameni ca mitul Vestului Sălbatic. Mulți inși, mai ales în tinerețea mea, se recunoșteau în cei ce reprezentau cea mai bună întruchipare a lui — în cowboy bineînțeles, în John Wayne în fond. Fiecare se simțea puțin cowboy, puțin John Wayne, adică un om care avea dreptate întotdeauna.

— Nu supraestimați cumva forța cinematografului?

— Poate. Dar spun ce gîndesc. Realitatea istorică ar fi fost, desigur, aceeași și fără cinematograful, nu cinematograful a determinat-o. Dar cinematograful a jucat un rol uriaș în răspîndirea miturilor despre America și în special a mitului Vestului Sălbatic.

Imi amintesc de unii dintre primele filme văzute în copilărie. Rolul principal era interpretat de tata. Era acolo o scenă care mi s-a întipărit adînc în memorie: eroul trebuia să scape cu orice preț din fortul asediat de indieni și să vină cu ajutoare. Negăsind altă soluție, a luat-o pur și simplu la fugă. Pielele roșii după el — vreo cincizeci. Și fugi, și fugi, pînă cînd un indian a căzut de oboseală, apoi altul, și altul, rîndurile urmărilor se răreau mereu, fiindcă nici unul nu avea plămîni atît de puternici ca tata și nu putea rezista. Eu i-am mulțumit lui Dumnezeu că tata știe să a-lerge așa de bine și că indienii nu l-au putut prinde și scalpă. Cum să mă îndoiesc că un alb, tatăl meu, sta de partea dreptății, iar pieile roșii erau întruchiparea răului?

— Și cînd ați descoperit „mistificarea”?

— N-a fost deloc ușor, dacă ținem seama de mediul în care am crescut, de modul de viață pe care l-am dus mulți ani. De la Hollywood am plecat la un colegiu care, deși se afla în statul Connecticut, adică în Est, ne în-

culca același spirit al Vestului Sălbatic, spiritul întregii Americi oficiale dealtfel. Oare senatorului McCarthy, cel care a declanșat „vinătoarea de vrăjitoare”, nu-i plăcea să se fotografieze cu pălărie de cowboy și pistol la sold? Simțeam față de el o antipatie instinctivă. Dar înțelegerea a venit mult mai tîrziu, cînd eram deja actriță, măritată în Europa, aveam un copil. În general șederea în Europa m-a ajutat să mă dezbar de multe prejudecăți. Cînd, în fine, am înțeles — „minutul adevărului” a fost un film documentar despre războiul din Vietnam — am început să caut adevărul pretutindeni unde putea fi găsit. Vreau să fiu bine înțeleasă. De ce fac toate acestea? Fiindcă îmi iubesc fierbinte țara și vreau să o ajut să refuze falșul, să zvîrle pălăria de cowboy și revolverul de la sold și să se gîndească la ea însăși.

(După „Literaturnaia gazeta”)

arta
la arta arta
arta arta arta
arta arta arta arta
arta arta arta arta arta
arta arta arta arta arta
arta arta arta arta arta
arta arta arta arta arta
arta arta arta arta arta

ISTORIA ȘTIINȚEI

Ce învățau înaintașii

Multe mame — și nu mai puțin tați — se pling adesea de suprasolicita-tarea odraslelor lor — începând din primele clase de școală până în ultimii ani de studenție. Privind de pe „Everestul” materialului didactic modern e oarecum firesc să gîndească așa și să li se pară chiar că odinioară copiii și tinerii trăiau într-un con-tinuu dulce farniente. Dacă ar cunoaște, însă, realitatea de acum trei secole, de pildă, ar constata ce gravă eroare săvîrșesc cei care fac asemenea afir-mații.

Intr-adevăr, cunoștințele vremii nu erau deloc puține. „Historia Naturalis” a lui Pliniu cel Bătrîn, de pildă, avea 37 de volume. „De Universo” a lui Rhaban Maurul, arhiepiscop de Mainz (aproximativ anul 847 e.n.), 22 de vo-lume, iar mai tîrziu o enciclopedie din secolul XIII, „Biblioteca universa-

despre uimitorul lac Juba din Africa unde s-au stabilit, după cum știa au-torul, trogloditii : o zi apele li sînt a-mare, a doua zi sărate, iar a treia zi dulci. Specialiștii în tratarea alcoolis-mului ar fi poate interesați să afle și de izvorul Clitorius din Arcadia : cine bea o dată din el simte toată via-ța repulsie pentru vin.

Volumul lui Chmielowski se ocupă apoi pe larg de animale, păsări, pești și tiritoare. Dintre animale, cel mai interesant ni se pare polulis hiurga care populează, după opinia autorului, ținuturi din India, Brazilia și „pămî-nurile negrilor”. Din față animalul a-duce cu o vulpe, din spate cu o mai-muță, iar în loc de coadă li atrîrnă un sac de piele cu blană pe dinăuntru unde își poartă puii, cite șapte-zece în același timp. Despre cerbi ni se spune că se hrănesc cu șerpi, iar veninul îl

Balena-insulă, cu bisericuța înălțată din ordinul episcopului Maclovius...

lă sau marea oglindă” a lui Vincent Bovesski, chiar 80 de tomuri. Dar ele erau totuși floare la ureche față de enciclopedia chineză din 1723—1735 editată în 5 020 de volume. Încît nu-i de mirare că în universitățile din evul mediu învățătura dura 6—8 ani, iar solicitarea studenților era atît de mare, încît pe unii li scotea literalmente din minți.

Dar să vedem și ce prevedea „pro-grama analitică” de la jumătatea se-colului XVIII. Pentru aceasta să fa-cem apel la enciclopedia alcătuită de Benedykt Chmielowski după izvoare din secolele XVII—XVIII și publicată la Lvov între 1745—1756. Ea se nu-mea „Noua Atenă sau academia com-pletă a tot felul de științe. Celor deș-tepti pentru memorie, ignoranților pentru știință, politicienilor pentru practică, celor triști pentru amuza-ment”. Acest vast volum de 4 000 de pagini a devenit nu demult accesi-bil și cititorului de astăzi grație ree-ditării sale într-o variantă prescurta-tă, dar păstrînd calitatea hîrtiei, vis-netele, maniera de tipărire a vechii ediții, din care a reproduș, dealtfel, și o parte din ilustrații.

Să ne ducem așadar cu gîndul cu două secole înapoi. Să ignorăm cu bună știință capitolul despre puterea divină, dar să nu trecem indiferenți pe lîngă informațiile despre forța in-tunericului, folositoare pentru viața de fiecare zi, după cum afirma auto-rul. Acesta ne învață între altele că Necuratul are și o sumă de părți slabe, pe care omul le-ar putea utiliza împotriva lui. Îl supără, de pildă, di-ferite mirosuri. De aceea Satana li evită întotdeauna pe oamenii cu bu-chete de brumărele. Dealtfel nici cei care au vreo lezătură cu el nu agreează acest miros. Mai mult, lui Scaraot-chi nu-l place nici pelinul și de aceea oamenii care se îmbată cu vin de pe-lin îl visează mai rar decît cei care preferă, să zicem, coniacul.

După ce am luat dar cunoștință de puterea și slăbiciunile Necuratului, să trecem la „Marile minuni ale micului univers”, alt capitol interesant din „Noua Atenă”. Din care putem afla

elimină din organism prin glanda lac-rimală. Lacrimile veninoase se soli-difică apoi, formînd pietricele pe care oamenii le folosesc ca panaceu uni-versal. În galeria animalelor ciudate poate fi întîlnit apoi mumerus, cum-pănitul din Libia care își imparte totdeauna hrana în 11 părți : zece le mănîncă pe loc, iar a unsprezecea o lasă pentru „zile negre”. Extrem de pitoresc este și cameleopardul (un fel de rîs-cămilă), un animal atît de înalt, încît pe sub burta lui poate trece ne-stingherit un călăreț călare pe un cal înalt. În sfîrșit, cine n-ar dori să aibă pe lîngă casă un ceas viu, un animal din pădurile Egiptului asemă-nător cu omul, dar cu cap de ciine, care urinează exact la fiecare 60 de minute !?

Chmielowski are adevărate revelații și despre banalul cocoș. După spusele lui, două animale puternice — leul și vasilicul (animal mitologic) — se tem cumplit de cocoș. De asemenea călă-torii prin Africa să nu uite niciodată să ia cu ei această pasăre ca armă si-gură împotriva anima-ului care ucide cu privirea. Dar cum cocoșii existenți n-ar fi destui pentru toți amatorii de călătorii prin aceste ținuturi, autorul comunică un procedeu foarte simplu pentru a afla ce urmează să iasă din fiecare ou : cocoș sau găină. El ne spune astfel că din ouăle prelungi ies neapărat gănușe, iar din cele rotunde cocoșei.

Dar adevărata slăbiciune a lui Chmielowski erau se pare peștii, des-pre care găsim date prețioase în toate cele patru părți ale lucrării. Aflăm astfel că peștele remor, deși mic, e foarte puternic și cînd se prinde de fundul corăbiilor le poate opri în loc întocmai ca o ancoră, chiar dacă suflă un vînt puternic. Alt pește interesant este amron. Cine-l vede măcar o dată devine bețiv și furios ; asupra celor care-l mănîncă același pește are însă un efect contrar. Urmează apoi aro-tanul. Cine-l prinde e pe loc cuprins de febră, care-l trece, însă, cînd îl a-runcă. Balenele din „Noua Atenă” sînt atît de mari încît, dînd o dată peste una, episcopul britanic Maclo-

vius a luat-o drept insulă și a înălțat pe ea o bisericuță. Animalul a fost trezit însă de dangătul clopotelor și s-a lăsat pe fundul apei sub privirile îngrozite ale celor 180 de martori. Peș-tele britanicus, cu un cerc în jurul ca-pului, îi ademenește cu viziuni tele-patice pe înotătorii creduli și îi devo-rează cuprinși de o stranie beție și mulțumiți de soartă.

Și cu aceasta ne-am apropiat de neamul omenesc. Care e și el, dacă e să-l credem pe savantu' autor, nespus de divers : de la giganți care mănîncă la micul dejun o balenă pînă la pigmei de numai trei șchioape. Feme-ile pigmeilor nasc de la vîrsta de cinci ani, iar la opt încep să îmbătrinească. Viața acestui neam de oameni nu e în genere ușoară, intrucît trebuie să ducă mereu o aprigă luptă cu cocorii.

Foarte instructiv este modul în care tratează Chmielowski problema evolu-ției speciilor în funcție de condițiile de trai. Să vedem, de pildă, ce se în-tîmplă cu anacefa li — oameni fără cap și cu fața în mijlocul pieptului — care populează, ne învață doctul autor, ținuturile din Etiopia, unde sînt vecini cu trogloditii. Ciudata particularitate a trupului lor se datorește — Chmie-lowski dicit — condițiilor climatice care-i obligă să-și ascundă capul în piept. În insulele reci din nord evo-luția a urmat, dimpotrivă, altă cale : acolo oamenii le-au crescut niște urechi atît de mari, încît își pot înfă-șura în ele tot trupul pentru a se în-călzi. În felul acesta a fost dealtfel, rezolvată și problema, de ordin etic, a ascunderii goliciunii...

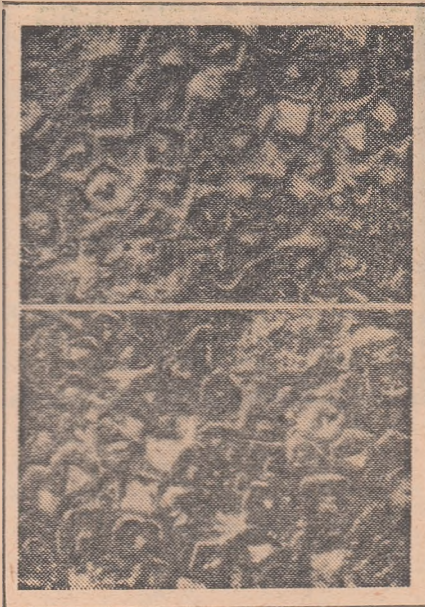
Așa se înfățișa universul descris acum 200 de ani de polonezul Chmie-lowski. În mijlocul secolului al XVIII-lea, cînd falmoasa „Enciclo-pedie” a lui Diderot și d'Alambert marca o nouă epocă în evoluția gîndi-rii științifice, lucrarea „Noua Atenă” era, evident, depășită. Și totuși, în tim-pul vieții autorului ei lucrarea a fost frecvent utilizată, chiar reeditată, iar cuprinsul ei era predat copiilor... Încît nu-i așa că copiii noștri au parte de informații mai concentrate și mai pu-țin complicate ? Ca să nu mai spu-nem mai veridice.

Deși... cine știe cum le vor califica urmașii noștri peste două secole !?

OPTICA

Sus, jos —
noțiuni arbitrare

Dată fiind amploarea luată în ultima vreme de ridicările topografice prin fotografii aeriene și de microscopia electronică, s-a ivit și nevoia de a pu-

tea aprecia caracterul reliefului pe su-prafețe cu dublă posibilitate de inter-pretare. Mai exact este vorba de „des-cifirarea” unor imagini în care noțiunile „sus” și „jos” sînt greu de definit pen-tru privitor. Nu este vorba, bineînțeles, de stereofotografii, intrucît acestea nu pot fi interpretate decît într-un singur fel.

Fotografiile reproduse prezintă ace-eași porțiuni de teren ; imaginile sînt însă rotite una față de cealaltă cu 180 de grade. Privindu-le atent ne dăm ușor seama că e imposibil de stabilit dacă formele de relief sînt pozitive sau ne-gative, adică dacă sînt concave sau convexe. Dar cînd analizăm astfel de imagini trebuie să avem în vedere că relieful suprafețelor reprezentate este în

știa știința știința știința știa
știința știința știința știința știa
știa știința știința știința știa
știința știința știința știința știa
știința știința știința știa
știința știința știința știa
știința știința știința știa

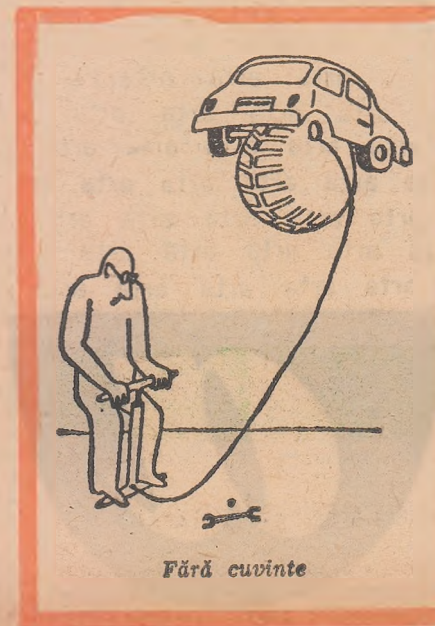
toate cazurile definit la fel de poziția în spațiu a unei imaginare surse de lumină.

Se știe că perceperea imaginii plane a unui relief se face după o lege pre-cisă ; anume, observatorul plasează înconștient sursa de lumină imaginată invariabil în aceeași zonă de pe o su-

prafată sferică în al cărei centru se află chiar el. Sursa de lumină imagi-nară se află așadar totdeauna în par-tea superioară și anterioară a sferei. Dar printr-o rotire lentă a imaginii și un oarecare efort de imaginație, sursa de lumină ar putea fi deplasată în par-tea inferioară și posterioară. În care caz, însă, cea mai mică slăbire a aten-ției sau mutarea privirii în altă parte are drept consecință revenirea sursei de lumină în poziția inițială. Cu alte cuvinte, pentru centrul vizual analiza-tor e mai ușor să alterneze pozițiile „sus” cu „jos” — inducînd astfel în e-roare observatorul — decît să „comute” însăși sursa de lumină.

Capacitatea de a imagina o sursă de lumină și de a o plasa într-o zonă pre-cisă din spațiu este o trăsătură carac-teristică a sistemului nervos central. Formarea ei este, de obicei, pusă în legătură cu lunga evoluție a organisme-

Fără cuvinte

tehnica

tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica teh

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica t

lor vii pentru care sursa de lumină — în speță soarele, utilizat ca principal reper — s-a aflat întotdeauna în partea „superioară și anterioară” a universului inconjurător.

Imaginarea sursei de lumină în partea superioară a universului poate explica, cred specialiștii, și perceperea mai ușoară a imaginilor de pe desenele în care structura principală este definită mai mult de linii orizontale (logic reliefate) decât de verticale (fără relief). Această caracteristică poate fi confirmată și de imaginile de mai jos, dacă le rotim cu 90 de grade pentru ca liniile definitorii ale desenului să ocupe poziția verticală. Nesiguranța, nervozitatea în perceperea situațiilor definite de linii verticale se explică prin absența unui invariant — mărime care rămâne neschimbată în urma aplicării unei transformări — vizual. În contrast cu ele, liniile orizontale sînt socotite „calme”, întrucît în cazul lor invariantul apare instantaneu, automat. De aceea sînt rare cazurile cînd apar dificultăți în aprecierea acestor din urmă imagini. Ele semnaleză o „pîlpîire” și o instabilitate a poziției „sursei de lumină” a analizorului vizual al unor inși.

Anizotropia — proprietatea de a prezenta caracteristici optice variate pe diferite direcții — analizei vizuale confirmă așadar existența unui „subiecti-

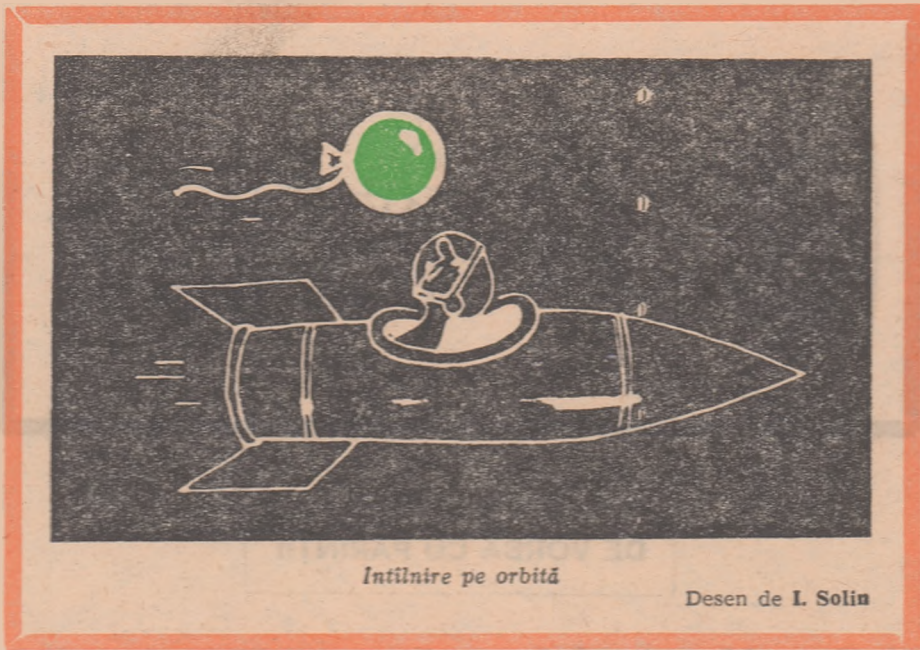

vism congenital” în perceperea universului inconjurător. Este un fenomen de care cei ce lucrează cu microscopie electronică, cartografii, pictorii etc. ar trebui să țină neapărat seama. El ar putea sta chiar la baza elaborării unor teste medicopsihologice care să evidențieze unele defecte în perceperea vizuală.

ASTRONOMIE

A zecea planetă

Nimeni n-a zărit-o încă, nici măcar prin intermediul celor mai puternice telescoape. Dar pentru mulți astro-

Intîlnire pe orbită

Desen de I. Solin

nomi, existența ei a devenit neîndoie-nică. Botezată provizoriu planeta X (X de la litera ce desemnează o necunoscută, dar X și de la cifra romană 10, deoarece ar fi vorba de a zecea planetă a sistemului solar), ea s-ar învîrți pe o orbită foarte îndepărtată, dincolo de cea a planetei Pluton, la aproximativ 8,8 miliarde de kilometri distanță de Soare.

Prezența planetei X, ca și dimensiunile și situația ei în spațiul ceresc, au fost determinate pe baze de calcule. Acestea au pornit de la studiul cometei Halley, care vizitează zona noastră din sistemul solar la fiecare 76 de ani (proxima ei trecere e așteptată în 1986). Misterioasele perturbații pe care le prezintă cometa în traiectoria ei au dus la concluzia că singurul lor factor determinant trebuie să fie o planetă încă necunoscută și încă invizibilă.

În astronomie, o asemenea anticipare teoretică a existenței unui astru nu este o noutate. Perturbațiile constatate în orbita planetei Uranus au permis o „preidentificare” a lui Neptun încă din 1846. La rîndul lor, neregularitățile din orbita planetei Neptun au constituit în 1915 premisele „cunoașterii” planetei Pluton, care nu a fost văzută decît în 1930.

Numărul astronomilor care cred în existența planetei X crește mereu, dar descoperirea ei efectivă mai poate reclama încă o bună bucată de vreme. Se pare că ea se află undeva, în Calea Laptelui, care este atît de dens populată, încît pînă și o porțiune infimă din ea cuprinde mii de stele.

NUTRIȚIE

„Materiale de construcție” pentru organism

Specialiștii evaluează calitatea alimentelor pe de o parte calculîndu-le valoarea energetică (caloriile conținute în unitatea de greutate), iar pe de altă parte analizîndu-le conținutul în vitamine, aminoacizi și alte substanțe nutritive de importanță majoră. Aceste estimări au dus la concluzia că alimentele „concentrate”, ca de pildă conservele de pește sau laptele cu adăus de proteine sînt alimente foarte prețioase.

O metodă neașteptat de simplă de determinare a „valorii nutritive” a alimentelor pune însă acum la îndoială valabilitatea acestui punct de vedere unanim acceptat. Cercetările au pornit de la premisa că în primul rînd hrana furnizează energie organismului, iar în al doilea rînd îi permite să-și construiască sau să-și reconstruiască țesuturile. Așadar alimentele cu o valoare „constructivă” sau „trofică” scăzută ori nulă nu vor asigura organismului o dezvoltare corespunzătoare cu potențialul său genetic, deși îl vor menține în viață. Dar această valoare e greu de măsurat. De aceea a fost apreciată direct, în raport cu creșterea animalelor de laborator atuncî cînd erau hrănite cu alimentul respectiv.

Un lot martor de șobolani sugari au fost hrăniți în așa fel încît să-și extragă 90 la sută din calorile necesare din hidrocarbonate — zaharoză, glucoză sau

amidon — și 10 la sută din ouă fierte. Animalele au trăit, dar n-au crescut și nu s-au maturizat normal. Apoi, la alte grupuri de șobolani, hidrocarbonatele au fost înlocuite cu diverse alte alimente. Regimul care le-a permis să ajungă la o greutate de 450 g în 12 săptămîni a fost socotit „optim”. Alimentului care a produs o creștere de 225 g i s-a atribuit o valoare trofică egală cu 50; celui care a dus la o situație identică cu a martorilor — valoarea zero și așa mai departe.

Unele rezultate au fost surprinzătoare. Astfel, laptele integral s-a dovedit superior celui degresat și îmbogățit cu proteine, valorile lor trofice fiind de 63 și, respectiv, 12. Tonul conservat a dat o valoare de numai 44, iar conservele de pasăre abia 20. De ce au însă aceste alimente, care conțin fără îndoială multe proteine, valori trofice scăzute? „Mașina” metabolismului nu poate

O constatare de ultimă oră: laptele integral stimulează creșterea!

funcționa, oare, bine decît în prezența unor grăsimi primite dinafară? Există substanțe nutritive care promovează îndeosebi creșterea? Sînt o parte din întrebările pe care le-au ridicat experiențele și care urmează să fie lămurite.

MECANICA

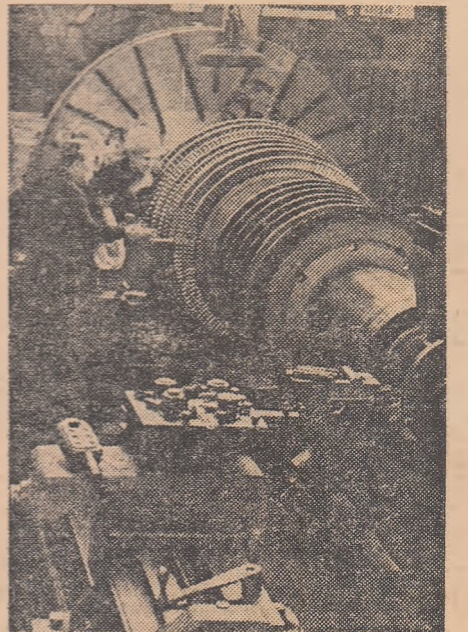
Șvaițer de... fontă

Manualele de fizică relatează frecvent povestea podului care s-a prăbușit în riu la trecerea unui regiment în marș; cadența pașilor soldaților a declanșat oscilații cu o amplitudine nepermisă, care au provocat catastrofa. Incidente similare, evident mai puțin spectaculoase, cauzate de fenomenul rezonanței, afectează toate sistemele supuse unor vibrații inițiate dinafară: elicele navelor, rotoarele generatoarelor, navele spațiale, avioanele, elicopterele etc.

De aceea constructorii fac eforturi spre a preveni sau micșora numărul situațiilor cînd mașinile și vehiculele

pe care le produc riscă să intre în rezonanță. Problema este complicată, întrucît nu se poate prevedea ce schimbare a regimului de lucru va provoca apariția vibrațiilor nocive într-o anumită piesă mecanică a ansamblului. Dar această posibilitate poate fi limitată la rigoare chiar de capacitatea de amortizare a materialelor.

Este vorba, cu alte cuvinte, de aptitudinea unui material de a „răspîndi” energia mecanică pe care o primește de la o sursă exterioară. Fenomenul acesta al răspîndirii se produce fie printr-un schimb cu exteriorul (datorită frecării cu aerul inconjurător etc.), fie prin modificări de structură chiar în interiorul materialului (difuziunea atomilor, deplasări ale defectelor etc.). În care caz se vorbește despre capacitatea de amortizare internă, ca o proprietate intrinsecă a materialului. Astfel, pentru mașinile-unelte care trebuie

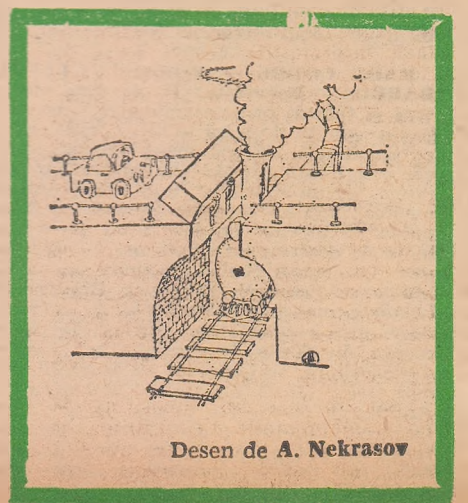

La orice mașină-unealtă, și strungurile trebuie fabricate dintr-un material rezistent la trepidații

să funcționeze cu viteze mari dar fără trepidații sînt utilizate materiale grele, cu o amortizare internă ridicată, cum este fonta.

Astăzi e nevoie însă în genere de materiale cu proprietăți mecanice superioare și în același timp foarte rezistente la coroziune. Or, la majoritatea metalelor și aliajelor lor, capacitatea de amortizare este invers proporțională cu rezistența la rupătură, cu elasticitatea și duritatea. Avînd în vedere această contradicție, au fost căutate aliaje „de compromis”. Încă acum cîțiva ani au fost realizate aliaje de magneziu și cupru cu proprietăți mult superioare fontelor sub aspectul micșorării zgomotului și al împușinării factorilor care amplifică fenomenul rezonanței. De altfel, capacitatea de amortizare internă poate fi făcută să varieze și în funcție de tratamentul termic aplicat materialului, ceea ce este încă un avantaj. Au fost, de asemenea, propuse aliaje de nichel și titan, de nichel și cobalt, de cupru și plumb etc.

Dar toate sînt mai scumpe decît fonta. De aceea, în ultimul timp s-a încercat o revalorificare a acesteia din urmă. Recent a putut fi obținută o structură discontinuă, ce favorizează amortizarea vibrațiilor, turnînd metalul lichid într-o formă umplută cu bile din burete de cărbune cu un diametru de 2 mm. Bilele se topesc din cauza căldurii, iar fonta solidificată rămîne cu găuri, ca șvaițerul. Fonta poroasă astfel obținută este cu 40 la sută mai ușoară decît cea obișnuită și are o mai bună capacitate de amortizare. Noua tehnică se aplică cu succes și cuprului, oțelului inoxidabil, aluminiului și aliajelor lor.

Desen de A. Nekrasov

Poșta medicului

BURTESCU NICOLAE — București: Prea multe întrebări, încît le vom selecționa: 1) Nu se poate vorbi de un reumatism endocrin propriu-zis, ci doar de factori endocriini care intervin în patogenia diferitelor forme de boli reumatismale inflamatoare și degenerative. Terenul endocrin există așadar ca factor favorizant în apariția și evoluția diferitelor forme de afecțiuni reumatismale. Se știe astfel că, în reumatismele degenerative (artroze, osteoporoze, spondiloze), contribuția factorilor endocriini în perioada menopauzei la femei și a andropauzei la bărbați, apoi obezitatea, mixedemul hipotiroidian etc. se adaugă celorlalți factori microbieni, metabolici, de uzură etc. care provoacă instalarea bolilor reumatismale. 2) În spondiloze, osteofitoza (ciocurile vertebrale), osteoporoza discurilor vertebrale și contractura musculară din regiunea discului lezată justifică pînă la un punct fenomenele dureroase. Așa se explică sindromul dureros din spondiloza lombară, care generează lombalgii, lombosciatice, nevralgii ale coapsei. 3) Trebuie interzisă administrarea preparatelor cortizonice, a Fenilbutazonei și Indometacinului, ca și a aspirinei în caz de hemoragii digestive. 4) În polakiurie (urinări frecvente), se administrează: Efedrină 3 cpr./zi și tinctură de beladona cîte 15 pic. de 3 ori pe zi, 5) Pentru combaterea creșterii acidului uric în sine (uricemie): Probenecid 1 cpr. de 3 ori pe zi, Gotalitin 3 lgt./zi dizolvate în cîte 1,2 pahar cu apă.

MORARU I. — Constanța: 1) Sincer să vă mărturisim, ne puneți la grea încercare „flerul“ de vreme ce numeroși medici care v-au supus unor complexe examene clinice de laborator au dat diagnostice atît de „variate“ și contradictorii: colită, viroză pulmonară, laringotraheită, preinfarct miocardic! Vă rugăm a ne trimite rezultatele tuturor examenelor de laborator făcute, inclusiv EKG, pentru a încerca să descifrăm, dacă vom putea, adevărul. 2) Din păcate, în vitiligo tratamentul actual continuă a nu da rezultate prea satisfăcătoare. Se practică, cu rezultate variabile și pe o perioadă de cel puțin un an, badijonarea petelor acromice cu soluție de Meladinină (cu două ore înainte de expunerea la soare sau ultraviolete) asociată și cu tratament intern — administrînd pe gură zilnic 10—20 mg Meladinină. Alți specialiști recomandă un tratament mixt: Meladinină, Clorochin și un preparat de cupru (Culit — 1 fiolă i.v. la 3—4 zile, 25 fiole pe serie) și Sulfurologplex (3 cpr./zi).

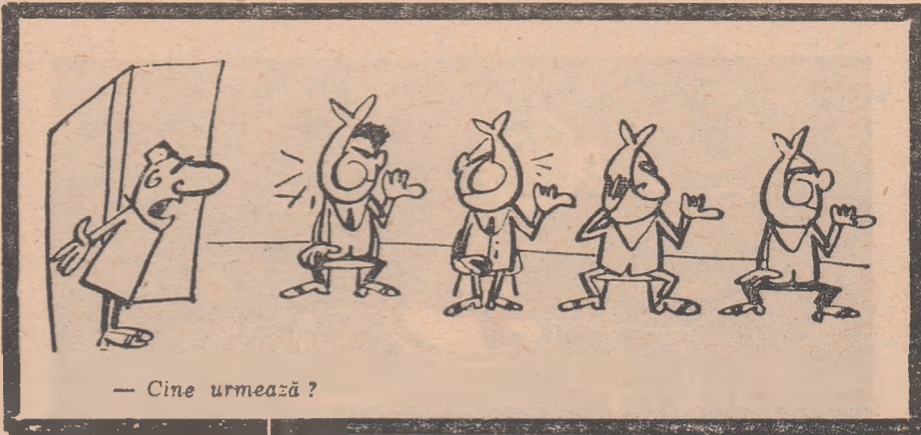
C. ILIESCU — Iași: Gimnastica respiratorie medicală (kineziterapia) încearcă, printr-o reeducare respiratorie, să ușureze eliminarea secrețiilor stagnante din bronhiile și trahee. Dacă inima bolnavului este sănătoasă, în picioare sau sezînd pe scaun se vor face cîte 5—10 flectări (indoiri) ale trunchiului în față și pe laturi, precum și rotații ale trunchiului. În pauzele dintre aceste feluri de mișcări se vor intercala cîteva respirații profunde, urmate de tuse voluntară cu eliminarea secrețiilor bronșice. De asemenea, printr-un șir de respirații scurte, ca după alergare, urmate de exerciții de respirație prelungite și tuse, se pot mobiliza și elimina secrețiile. Exercițiile respiratorii nu trebuie să dureze mai mult de 10—15 minute și vor fi făcute dimineața, după scularea, din pat și eventual repetate seara, înainte de culcare.

P. S. — Orăștie: Oricum, ținînd seama de contuzia puternică suferită de fetița dv. într-o regiune atît de sensibilă, ar fi indicat să consultați un specialist ginecolog.

I. ISTRATESCU — Buzău: La vîrsta dv., este într-adevăr indicat să vă faceți periodic următoarele examene de laborator: hemoleucograma, viteza de sedimentare a hematiilor (VSH), glicemia, colesterolemia, proteinograma, ureca și acidul uric sanguin, bilirubinemia, probele de disproteinemie, examenul de urină.

CADIL GIHULER — Constanța: Observația dv. este justă. Un recent studiu podometric (măsurări ale piciorului) efectuat pe 5.000 de cazuri de laborator de antropometrie al Ministerului Industriei Ușoare arată că lungimea medie a piciorului la copiii de un an (băieți și fete) este de 13 cm și crește cu un centimetru pentru fiecare an de vîrstă pînă la 10 ani, după care ritmul de creștere se modifică, fiind mai lent la fete decît la băieți. Prin urmare fetița dv. de 5 ani „trăiește“ acum pe un picior mai mare cu 2 cm decît valoarea medie. După părerea noastră fenomenul nu trebuie să vă îngrijoreze, deoarece acest ritm se va încetini probabil de-a lungul anilor.

RADU CODRU — Petroșani: **LUCIA BARBU** — București: În nevroza obsesivă și fobică, psihoterapia prin autostugestie, voința de a vă vindeca, este principala metodă de tratament. Cu bun succes este folosită și hipnoza, aplicată bineînțeles de un specialist. Sub strict control medical terapia medicamentoasă cu Napoton, la început în doze mari (5—6 tablete/zi descreșcînd apoi) ori cu Diazepam, Oxazepam, Stelazin singure sau combinate cu Emetiral Bergonal, Hiposerpil, Levomepromazin și Fenobarbital, toate în doze mici, este adeseori efecă. De asemenea, în fazele de excitație ori de depresiune psihică, tratamentul cu Majeptil, în doze mici (3x1/2 tablete/zi), Haloperidol, Antideprin (4 cpr./zi) și, mai recent, cu Dogmetil (Sulpiride) are efecte bune. Fierste, nu noi putem decide însă asupra celui mai indicat neuroleptic în afecțiunea dv., ci numai medicii curanți.

DE VORBĂ CU PĂRINȚII

„Copii-problemă“ sau părinți cu... „probleme“?

Reproducem mai jos aceste rînduri dintr-o scrisoare trimisă recent „Poștei medicului“, purtînd ca semnătură inițialele R.R.:

„Sînt în vîrstă de 45 de ani, soția 39, avem doi copii, un băiat de 13 ani și unul de 6 ani. Cel mare a fost și este un temperament ponderat, echilibrat, cu care nu am avut probleme deosebite în ce privește educația și învățătura. Cel mic, în schimb, este o problemă, ca să nu zic altfel. Este un copil hiperactiv, un exaltat, încăpățînat și ambițios. Face numai ce vrea el. Ori de cîte ori trebuie să facă ceva ce nu-i convine, de ex. să se culce, să mînce etc., răspunde cu un „Nu“ categoric, iar dacă insistăm declan-

șază un plîns isteric din care întimplarea decide cine învinge: noi, în cazul cînd avem nervi s-o ducem pînă la capăt, dar de cele mai multe ori el, deoarece nu mai avem răbdarea necesară și renunțăm de dragul liniștii. Orice muncă de lămurire sau amenințări sînt inutile. Nu l-am bătut niciodată... etc. etc.“

copii: **pedopsihiatria**. Ea se ocupă de viața psihică a copilului, ale cărei abateri de la ceea ce înțelegem convențional prin „normal“ au îngăgăit psihiatria pediatrică cu un nou și vast capitol al „copiilor-problemă“, al „copiilor dificili“. Acest diagnostic — uneori pus cam pripit și superficial, transmis din gura psihologilor în cea a părinților — îngobează un ansamblu de probleme inerente într-o anumită etapă și care țin mai mult de educație, de pedagogie, decît de domeniul psihiatriei. Dar mai întîi ce se înțelege printr-un copil „normal“? Un părinte se plînge că băiatul său este prea cuminte, prea „mototol“, cum se spune, că nu se joacă, nu zburdă, că execută prea docil tot ce i se cere să facă: să mînce, să doarmă; altul, dimpotrivă, cum ne scrie și corespondentul nostru R.R., este îngrijorat pentru că băiatul său „cînd se joacă se agită cu o risipă colosală de energie, tot timpul este agitat atît în joc cît și în conversație, nu este niciodată obosit, culcarea se face totdeauna cu scandal etc. etc.“. Putem însă conchide că un copil este „normal“ pentru că este ascultător, iar celălalt „problemă“ pentru că se agită și țipă? Adevărul este că zona „normalului“ psihic este extrem de diversă, are o mare varietate de forme care nu au nimic patologic, ceea ce ne impune o mare prudență în formularea de diagnostice și pronosticuri, cu atît mai mult cu cît acestea nu sînt absolut inofensive.

E neîndoiește însă, că există și copii dificili, cu tulburări psihice și de comportament care creează probleme și greutăți familiei, împiedicînd educația lor normală.

Ce este deci un „copil dificil“ din punct de vedere psihiatric? Așa de diferiți cum sînt, toți acești copii dificili se aseamănă prin rezistența pe care o opun la solicitările exprimate de adult. Într-un cuvînt, ei sînt niște „negativiști“: nu vor să mînce, să se îngrașe, să crească, să fie sănătoși, nu vor să muncească, să fie politicoși, să asculte, să fie bine dispuși etc., distonînd totdeauna cu mediul în care trăiesc. Există, fără îndoială, la toți acești „dificili“ și o dispoziție caracteriologică congenitală care stă la baza tulburărilor de comportament. Aceste situații justifică (dacă nu și explică!) unele manifestări frecvente la acești copii, cum sînt obsesiile, spaima nocturnă, țicurile incontinențelor de tipul enurezis și encoprezis (de urină și de fecale), furtul sau chiar impulsivitatea, instabilitatea, tulburările schizoide, paranoice. Reacții ce pot fi caracteriale, dar și de tempera-

— N-ai mîncat supa, nu ieși azi să te joci cu copiii!

esculap
esculap esculap
sculap esculap escula
lap esculap esculap esc
, esculap esculap esculap
culap esculap esculap escu
p esculap esculap esculap e
sculap esculap esculap escula
lap esculap esculap esculap e

ment, unele temperamente nefericite făcîndu-i nefericiți și pe cei care se află în preajma lor. În asemenea cazuri, din fericire nu atît de dese pe cît sînt diagnosticele de acest fel, „meseria“ de părinte devine într-adevăr grea, iar procedeele greșite pot avea asupra acestor copii consecințe extrem de grave.

De multe ori, însă, și acesta ni se pare a fi și cazul descris de corespondentul care ne-a inspirat articolul de față, comportamentul refractar al acestor copii-problemă este rezultatul... problemelor pe care le au unii părinți ceva mai vîrstnici, prea absorbiți de preocupările lor zilnice pentru a intra din nou „în mintea copiilor“, ceea ce generează în complexul univers psihic al micuțului vîlstar tragicul sentiment de frustrare, de alienare! Să ne străduim însă a ne apropia de sufletul acestor copii, să le îndepărtăm „masca“ negativismului și mizantropiei sub care și-au ascuns candoarea, sensibilitatea de mimoză a vîrstei. Totul este să știm cum să ne interesăm de suferințele, de subtilele probleme ale existenței lor — acasă, la grădiniță, la școală — de interesele lor, cu răbdare, cu bonomie, fără a interveni brutal pentru a-i înfricoșa, ci, dimpotrivă, căutînd să ne transpunem în situația lor, retrîind experiențele, temerile și necazurile lor!

În felul acesta, fără „bromuri“, „di-azepamuri“ și „napotoane“, fără pedopsihiatri și psihologi, vom încerca tonicul simțămînt de triumf, constatînd că „copilul-problemă“ de pînă mai ieri s-a transformat în chip uimitor într-un copil perfect normal, capabil să-și afirme personalitatea fără a contesta o clipă autoritatea părintească.

E BINE SĂ ȘTIM

Se poate determina sexul copilului începînd din a 13-a săptămînă a sarcinii. În acest moment al sarcinii, în singele mamei se pun în evidență limfocite sanguine care au cromozomii 46 XY dacă fătul este de sex masculin.

„Omul primește informațiile în proporție de: 10% prin gust, 1,5% prin pipăit, 3,5% prin miros, 11% prin auz, 83% prin vîz.“

Mai multe case producătoare de medicamente din S.U.A. menționează pe ambalajele unor medicamente că ele prezintă un risc pentru conducătorii auto, atît din punct de vedere fizic, cît și psihic. Este vorba de unele grupe de medicamente printre care: barbituricele, tranchilizantele, anxioliticele, depresivele, antiastmaticele, insulina, izoprenalina, medicamentele împotriva răului de automobil și răcelii. Dintre efectele secundare administrării acestor medicamente, cele mai de temut sînt somnolența, încetinirea reflexelor, leșinurile și vertijele. Dacă conducătorul auto mai consumă și băuturi alcoolice, efectele acestor medicamente devin și mai periculoase.

IOB-82 este denumirea unui medicament românesc de terapie anticanceră, realizat de un colectiv al Institutului de Oncologie din București, în frunte cu prof. dr. docent Oclav Costăchel. Experimentat recent și în cadrul Institutului oncologic din Moscova, i s-a descoperit o proprietate necunoscută pînă acum, anume că este imunogen: în porțiunea vindecată prin tratamentul efectuat nu se mai poate grefa o nouă tumoră!

NICARAGUA

Orașul care a murit într-o noapte...

În dimineața aceea eram liber și am vrut să profit de răgaz. În ultima vreme locuisem la hotelul „Las Brisas”, o clădire cu patru etaje din centrul orașului, cu un serviciu foarte bun, dar prea costisitor pentru bugetul meu. Deci trebuia să caut un hotel mai ieftin. N-a fost prea greu, căci la numai 200 m de „Las Brisas” am dat de o străduță îngustă, tixită cu hoteluri: mici, foarte mici și extrem de mici. Am bătut chiar în prima ușă

destul de repede a urmat o nouă zguduitură, de astă dată mai puternică, încît așa cum eram, în pijama, am zbughit-o pe ușă în coridor. Din toate camerele ieșiseră afară oameni îmbrăcați ca mine sau chiar mai sumar. Dar, din cîte mi-am putut da seama, erau mai degrabă uimiți decît speriați. Peste cîteva minute zguduirile au încetat, încît m-am întors în cameră convins că totul se terminase. La un moment dat am fost însă

A doua zi după sinistru

și m-am interesat de preț: 25 de cordobas, mai puțin de 4 dolari pe zi, mult mai ieftin decît la „Las Brisas”. Mi s-a arătat o cameră foarte modest mobilată, dar destul de curată, pe care am acceptat-o. Seara mi-am și mutat acolo bagajul.

Trebuie neapărat să vorbesc însă despre această noapte. Nici nu adormisem bine cînd am simțit prima zguduitură. M-am ridicat din pat, dar zguduitura a încetat imediat. Pe pereți nu se vedea nici o crăpătură. M-am bucurat că mă mutasem într-o casă mică, deși mi-am spus că, probabil, clădirile mari erau asigurate împotriva mișcărilor seismice, întrucît Managua fusese de cîteva ori distrusă de cutremure. În 1931, de pildă, o puternică zguduire a scoarței a distrus o parte din oraș. Apoi un incendiu care a izbucnit curînd a distrus și restul. În ianuarie 1968, orașul a fost iar zgîlțit de un cutremur; deși numai de 4,6 grade, cu alte cuvinte nu prea puternic, el a pricinuit multe stricăciuni. Din nefericire, Managua este foarte prost așezată, și anume pe un postament instabil, lunecos și extrem de tînr din punct de vedere geologic; de aceea orice mișcare seismică produce o mare deplasare a scoarței. În plus, lava vulcanică clocește foarte aproape de suprafață.

De fapt acest vîlmășag de gînduri nu mi-a trecut prin minte în clipa cînd m-am ridicat din pat prima oară. Nici nu prea aș fi avut timp, căci

trezit din somn de strigăte și de trosniturile unor ziduri care se prăbușeau. Totul în jurul meu se răsturna; nu știu cum am ajuns în stradă, în mulțimea care țipa speriată și alerga de colo-colo. Zgomotul zidurilor care se dărîmău nu putea acoperi țipetele disperate care veneau din toate părțile. Era pentru prima oară cînd auzeam asemenea strigăte de groază.

Apoi țipetele au încetat și nici pămîntul nu se mai cutremura. Atunci am încercat să-mi dau seama ce e cu mine. Țineam în mină o cămașă, un veston și niște pantaloni. Îi luasem desigur automat de pe scaunul de lingă pat. M-am îmbrăcat imediat. Apoi am început să privesc în jur. Două case păreau dărîmate de o bombă care le nimerise în plin. Alte cîteva erau avariate. Zidurile hotelului meu — deși crăpate și aplecate într-o rină — rezistaseră.

În liniștea care s-a instăpînit apoi am auzit un nou țipăt, de data aceasta venind de sub dărîmături. Am alergat împreună cu alți cîțiva inși să scormonim molozul. Foarte repede am dezgropat doi oameni: o femeie și un bărbat. Dînsa fără nici o zgîrietură, el cu un picior fracturat.

Următoarele zguduituri au lovit orașul cînd se lumina de ziuă. Mai tîrziu am aflat că seismologii înregistraseră patru cutremure puternice. Dar n-aș putea spune la ce ore s-au produs, întrucît ceasul îmi rămăsese în camera de la hotel. Alături de ceilalți supraviețuitori am scormonit de zor prin dărîmături, deși mă mișcam ca un somnambul. Cred că cu toții munceam nu numai pentru a veni în ajutorul celor îngropați sub ruine, ci și pentru că ne dădeam seama că această muncă grea era singurul mijloc de a ne ucide spaima de ceea ce ne putea lovi în clipa următoare...

Gemetete și strigătele sperate de ajutor au încetat pe la ora 9. Știu ora pentru că atunci am putut urca în cameră. Cercevelele dispăruseră de la ferestre, pe jos erau mormane de molozi, dar ceasul meu era în perfectă stare, mergea chiar. Mi-am strîns lucrurile și le-am vîrit într-o valiză pe care am dat-o proprietarului hotelului ca să o țină în singura cameră rămasă intactă. Apoi am plecat în oraș să ved ce se întimplase. Eram convins că în centru nu mai rămăsese o clădire în picioare. Și, din păcate, realitatea mi-a confirmat cele mai rele așteptări. Nu știu ce om o fi dormit în fosta mea cameră de la hotelul „Las Brisas”. Știu numai că acolo au murit toți. Doar portarul izbutise să fugă în stradă din clădirea ce se dărîma, dar

a fost și el izbit de o bucată de zid. Plaza dela Republica, principala piață din Managua, ardea. La ferestrele pustii ale caselor de pe străzile vecine atîrnau ghirlande de serpentine și de becuri — orașul se pregătise de Crăciun. Curentul electric se oprise. Apă nu era. Pe străzi circulau mașini militare. La intersecții erau postate soldați înarmați. „De ce?” m-am întrebat. Dar curînd am înțeles. Datorită radioului. În oraș fusese decretată stare excepțională. Am aflat vestea de la un tranzistor japonez pe care-l purta în brațe un băiat de vreo 14 ani. Generalul Somoza ordonase ca cei ce ar încerca să devasteze magazinele să fie împușcați pe loc. Deși moartea putea răduna în orice clipă și pe cel care dăduse ordinul, și pe cei care trebuiau să impuște, și pe cei care jefuiau magazinele. Dar ce să-i faci? Ordinea e ordine. Și totuși, pe lingă noi trecea un bărbat care ducea, pe un cărucior, o mașină de spălat nou-nouță, iar cînd m-am uitat în direcția de unde venea am văzut o mulțime de oameni înghesuindu-se în fața vitrinei sparte a unui magazin de aparate electrice...

Avariile erau direct proporționale cu masivitatea clădirilor. Zidurile groase, fără elasticitate, nu rezistaseră cutremurului. O parte din paatul prezidențial se prăbușise în lac. Un număr de străzi erau acum sub nivelul lacului: toate clădirile guvernamentale fuseseră transformate în mormane de ruine. În fața prefecturii poliției erau înșiruite cadavre. Dealtfel, în clipele acelea, la Managua nimeni nu le mai dădea atenție. Camioanele militare le transportau în afara orașului unde fuseseră săpate gropi comune.

Proprietarul hotelului se înțelesese cu un șofer de taxi ca să ducă cîțiva străini, între care mă aflam și eu, la aeroport. Deși nu-mi prea venea să cred că aeroportul Las Mercedes funcționa, mi-am urcat totuși valiza în mașina tixită. Dar n-am avut noroc, căci soldații nu ne-au lăsat să ajungem la destinație. Aeroportul nu fusese prea afectat, deci nu era închis, dar era ocupat: primea avioane care aduceau medicamente și alimente. Încît, după circa o oră, va iza mea a ajuns iar în singura încăpere intactă din hotelul pe care abia îl părăsisem. Seara am ascultat radioul. O nouă dispoziție: toți locuitorii trebuiau să părăsească orașul. La Managua urmau să rămînă numai 10.000 de oameni — membri ai echipelor de salvare.

Deși se înnoptase, nimeni nu îndrăznea să se culce. Intinericul înspira o teamă cumplită. Se părea că o dată cu apusul soarelui cutremurele aveau să reînceapă. În cursul zilei se înregistraseră 200 de zguduituri seismice, dar pe lumină ele nu părăseră atît de primejdioase. Noaptea însă era altceva. Nimeni nu îndrăznea să vorbească tare, de parcă s-ar fi temut să nu stîrbească monstrul din adîncul pămîntului.

A doua zi am aflat că forța maximă a cutremurului fusese de 6,1 gra-

de. În altă zonă a globului, mișcări seismice chiar mai puternice nu s-ar fi soldat cu o astfel de catastrofă. Dar acolo... Printre știrile transmise de postul de radio era una care mă privea și pe mine. Străinii puteau părăsi orașul cu avionul. Mai întii plecau femeile cu copii și rîniții...

În drum spre Guatemala avionul a descris mai întii un viraj deasupra aeroportului, apoi a zburat deasupra orașului. Știam că Managua nu mai exista, că Nicaragua nu mai avea capitală, dar de la bordul avionului nu vedeam coșmarul de jos, nici fumul care plutea deasupra ruinelor, nici parcurile pline de rîniții...

S. Iajemski

BURUNDI

Cel mai frecvent cuvint: „Amahoro!”

„Amahoro” este cuvîntul pe care străinii care vizitează Burundi îl aud cel mai des. Dealtfel așa sînt interpelați atît necunoscuții, cit și prietenii, europeni și africani. Amahoro înseamnă: „pace”. Nu degeaba salută burundienii astfel. În cursul secolarei lor istorii au avut de multe ori prilejul să prețuiască pacea.

Actuala populație din Burundi a început să se sedimenteze începînd din secolul X, cînd triburile de crescători de animale tutsi s-au strămutat în cîmpiile vîlurite care mărginesc la nord-est lacul Tanganika. Tutsii s-au instalat în preajma pășunilor neutilizate de triburile locale de agricultori hutu. Contopirea celor două triburi s-a produs pașnic, mai cu seamă că roadele muncii lor se completau. Iar cînd toate principatele au fost reunite sub un singur rege: Ntare I, burundienii aveau deacum o cultură comună și vorbeau aceeași limbă: kirundi.

Regii lor au purtat succesiv patru nume: Ntare, Mwezi, Mutaga și Mwambutsa și au fost cu toții războinici. Numeroasele lupte intestine, cucerirea de noi teritorii, conflictele dintre căpeteniile de triburi au înscris o pagină singeroasă în istoria țării. Apoi au urmat războaiele împotriva negustorilor de sclavi arabi, care veneau din est și, la sfîrșitul secolului XIX — începutul secolului XX, împotriva colonialiștilor germani.

După primul război mondial, Burundi a devenit teritoriu sub mandatul Belgiei pînă în 1962, cînd și-a dobîndit independența. În 1966, cînd s-a proclamat republică, țara și-a propus drept cuvînt de ordine: „Unitate, muncă, progres”.

Unitatea e pusă, pe bună dreptate, pe primul loc, întrucît colonialiștii au mizat mereu pe dezmembrarea națiunii. Apoi vine munca. Cum densitatea populației este una din cele mai mari din Africa, circa 130 de locuitori pe kilometrul pătrat, țara trebuie să-și dezvolte în mod deosebit agricultura.

Ca multe alte state africane, Burundi are o economie bazată pe monocultură. În cazul de față e vorba de cafea. Pe versantele mai tuturor colinelor pot fi văzute plantații care cuprind 60—200 de arbuști, lucrate de țărani. Pentru a pune capăt strînsei dependențe a economiei de această cultură, la începutul acestui an a fost dat publicității un proiect cu privire la extinderea plantațiilor de ceai. Căci Burundi are, ca și Kenya, terenuri fertile situate la peste 2 000 m altitudine cu condiții ideale pentru cultivarea ceaiului. Se preconizează ca pînă în 1985 să se planteze 12 500 hectare cu tufe de ceai, cam 1 000 de hectare pe an. Cu titlu de comparație menționăm că la sfîrșitul lui 1972 plantațiile de ceai ocupau numai o mie de hectare.

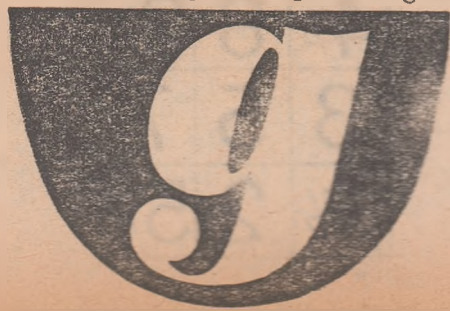
Al treilea cuvînt din deviza țării este progres. Republica a dobîndit succese notabile pe plan social. O atenție deosebită este acordată dezvoltării învățămîntului care beneficiază de circa 23 la sută din alocațiile bugetare. Numărul elevilor din școlile primare a sporit de la 153 000 în 1966 la 185 000 în 1970. De asemenea s-au dezvoltat învățămîntul mediu și superior: la 25 decembrie 1972, Facultatea de drept a Universității din Bujumbura a dat primii specialiști cu studii superioare făcute în țară. Acum se proiectează introducerea de cicluri complete în alte patru facultăți ale Universității, care are circa 400 de studenți.

V. Skvortov

— Pămînt!

gLOBUL
globul globul
globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul

CINE AR FI CREZUT!

„Planeta gigantilor” —
în Sahalin!

Cine vine pentru prima oară în Sahalin sau Kurile rămâne înmărmurit în fața privescării de basm a naturii din această zonă. Vegetația este atât de eterogenă, încât vizitatorul se poate crede cînd în taiga siberiană, cînd într-o regiune subtropicală, în împrejurimile Moscovei sau pe țărmul Oceanu-

Printre giganții Sahalinului

lui înghețat de Nord. Într-adevăr, bambusul se învecinează cu bradul alb și molidul, magnolia face casă bună cu mesteacănul de piatră din nord, pășunile alpine cu arțarul...

Pădurile din Sahalin și Kurile amintesc de cele tropicale și călătorului nu-i e deloc ușor să se strecoare printre arbuști și tufele de bambus care ajung pînă la 4-5 metri înălțime. În poieni crește o plantă cu frunze uriașe. Este banalul brusture, dar cu frunze de circa 1,5 m lățime. Hrișca sălbatică ajunge pînă la 4-5 metri, fructele de măceș crescut pe dunele de nisip seamănă cu merele chinezești. Iar varza cîntărește pînă la 30-35 kilograme.

Care-i însă cauza acestui neobișnuit fenomen, acestui gigantism din lumea plantelor? Și de ce se manifestă el exclusiv în Sahalin și parțial în Kurile? Aceste probleme fac în momentul de față obiectul unui minucios studiu întreprins de un grup de cercetători de la Centrul științific al Extremului Orient sovietic. Dar interesul pentru neobișnuitul fenomen nu este exclusiv teoretic, ci are și un scop practic. În-

tr-adevăr, dacă secretul acestei creșteri accelerate a plantelor ar fi descifrat, multe din ele, folosite ca nutreț pentru animale, ar aduce mari foloase agriculturii.

Un număr de specialiști au formulat ipoteza că la apariția acestui fenomen ar concura mai mulți factori: ziua are acolo o durată egală cu cea din unele zone sudice, iar temperatura aerului atinge valori egale cu cea din unele zone temperate. Solul, în schimb, este suprasaturat de apă și rece ca în regiunile nordice, iar activitatea lui biologică amintește de aceea a cernoziomului.

Plantele din Sahalin încep să crească foarte timpuriu: în luna mai acest proces ajunge la apogeu. A doua jumătate a perioadei de vegetație începe către sfîrșitul lui iulie și durează pînă în octombrie. La începutul perioadei de vegetație se dezvoltă mai ales sistemul radicular și abia în a doua jumătate încep să crească rapid și celelalte părți. De unde se vede că și radiația solară are o contribuție remarcabilă. În sfîrșit, fenomenul se mai datorește, susțin aceiași specialiști, ceții aproape permanente, umidității crescute a aerului și faptului că norii nu coboară prea aproape de suprafața pămîntului.

MAI ÎNCEARCĂ CINEVA?

100 de ore
la volan!

În călătoriile foarte lungi, conducătorul auto trebuie să-și acorde scurte răgazuri de odihnă la fiecare trei ore. Este un adevăr unanim acceptat, dar totalmente ignorat de automobilistul francez Valverde care, în vederea unei experiențe cu caracter științific și sub supraveghere medicală, a rămas la volanul unui „Renault-16 T.S.” cinci zile și patru nopți fără întrerupere, răsîmp în care a străbătut 4199 km. Alimentarea cu combustibil și hrănirea conducătorului mașinii s-au făcut din mers. Mașina era înzestrată cu diverse dispozitive auxiliare: electrocardiograf,

encefalograf, aparat de măsurare a tensiunii. Datele înregistrate erau transmise unei stații medicale de control. Pentru cazul că Valverde ar fi adormit, el era echipat cu o cască de protecție și un costum special. În stare de alertă se aflau, de asemenea, un automobil de salvare și un elicopter care l-ar fi putut transporta în orice moment pe temerarul conducător la cel mai apropiat spital.

Limita maximă de rămînere în stare de veghe fără efecte nocive asupra stării sănătății este socotită, în genere, ca fiind de 72 de ore. Experiența amintită mai sus a fost posibilă datorită unor procedee medicale de ultimă oră.

După două zile de călătorie, Valverde acuza o durere surdă în temple, iar după trei zile dureri ale membrelor și spatelui. Doctorii i-au recomandat atunci un exercițiu de înviorare. Valverde a ieșit printr-o deschizătură practică în acoperișul mașinii, s-a așezat pe capotă și a condus cu picioarele, iar cu partea superioară a trupului făcea exerciții de gimnastică.

La capătul acestui maraton, care a

oferit informații utile specialiștilor, un grup de medici a constatat că Valverde a trecut experiența cu succes, fără tulburări de natură organică sau psihică. La sfîrșit, încercatul automobilist a dormit buștean 13 ore.

INTRISTATĂ ADUNARE

Ultimul drum
al unei vedete

Într-un colț liniștit al cimitirului din Harefield (Anglia) și-a găsit — ni se anunță — pacea sufletului una din cele mai răsfațate vedete ale televiziunii britanice. Apariția-i pe micul ecran era de fiecare dată așteptată cu înfrigurare și urmărită cu emoție. Popularitatea de care se bucura a fost rareori egalată, necum întrecută!

Așadar, după o lungă și prețuită carieră, telegenicul actor a fost condus spre lăcașul de veci de un intristat alai, în care presa a remarcat multe alte vedete, regizori și directori de produc-

ție. Împodobit cu flori, sicriul i-a fost purtat pe umeri de patru fervenți admiratori pe ale căror fețe se putea ușor citi sfișietoarea durere care le mistuia greu încercatele inimi. Numai patru, pentru a mai aminti, poate, o dată că în veci regretatul răposat avea și el patru picioare. Da, și îl chema „Radar” și a fost eroul unor filme polițiste care răscoleau cele mai placide și mai flegmatice temperamente insulare. Și a murit unanim regretat, la frumoasa vîrstă de doisprezece ani...

GRIJILE UNEI MIRESE

Nici o lacrimă...

O apuca plînsul nu numai în ocaziile cînd era justificat, ci și cînd ar fi trebuit să-i fie lumea mai dragă. Plîngea la nunți, plîngea la filme, plîngea în plimbările puțin mai sentimentale, plîngea citind romane sau numai versurile de pe felicitările care se vînd cu un text gata tipărit, adaptat diverselor aniversări. Așa au mers lucrurile din adolescență pînă în tinerețe, cînd s-a trezit la un moment dat că mai avea numai cîteva zile pînă la propria-i nuntă. Și, la gîndul că se va face de rușine la ceremonie vărsînd șiroaie de lacrimi, s-a adresat unui medic psihiatru.

Iată cum descrie acesta prima întrevvedere: „Bolnava m-a consultat opt zile înainte de căsătorie rugîndu-mă să o supun terapiei prin hipnoză, pentru ca să nu plîngă în timpul ceremoniei. Cînd i-am amintit că este firesc ca o mireasă să verse cîteva lacrimi, mi-a explicat, izbucnînd periodic în plîns, că este confruntată cu o problemă serioasă. Era sigură că va plînge în mod foarte nepotrivit tot timpul cit va dura cununia și că îi va fi imposibil să urmărească semnificația ceremoniei”.

Avînd la dispoziție numai o săptămînă, medicul și-a spus că prin sugesție directă în somn hipnotic nu va izbuti să oprească lacrimile miresei. De aceea a hotărît să-i aplice o metodă nouă, numită desensibilizare, care seamănă intrucîtva cu desensibilizarea practică în alergii, în care bolnavului i se administrează cantități crescînde din agentul vinovat de producerea

„... varia
ia varia varia v.
A varia varia varia v.
varia varia varia varia v.
aria varia varia varia var
A varia varia varia varia v.
varia varia varia varia varia
ia varia varia varia varia v.
varia varia varia varia varia

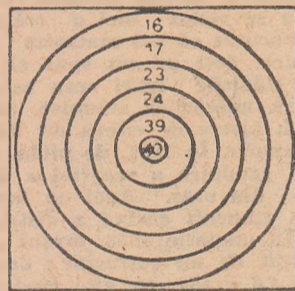
reacției alergice, pînă cînd organismul devine imun față de el.

Zis și făcut, doctorul i-a cerut tinerii fete să se concentreze asupra diverselor momente ale cununiei, în ordinea conținutului lor emoțional. Apoi, cu 8, 4 și 2 zile înaintea datei deopotrivă așteptate și temute, i-a descris pe larg, sub hipnoză, momentele respective, insistînd să le privească pe fiecare „obiectiv și detașat” în timp ce și le imagina. Dacă se vedea vreo lacrimă adîncea și mai mult hipnoza. „Am ales acest procedeu, deoarece din punct de vedere psihologic contrariul sentimentății exagerate este o atitudine obiectivă, impasibilă, rațională”.

Rezultatul? Mireasa n-a plîns la nuntă; doar în clipa supremă a răspuns cu o voce atît de mică încît n-a prea fost auzită, iar mîinile i-au tremurat atît de tare, încît din buchetul de flori s-au desprins cîteva petale. Dar s-a simțit tot timpul fericită și nici o lacrimă nu i s-a prelins pe obraz. Peste cîteva luni, cînd s-a dus însă la nunta unei prietene... a plîns în hohote.

PENTRU
SFÎRȘITUL SĂPTĂMINII

Jocuri

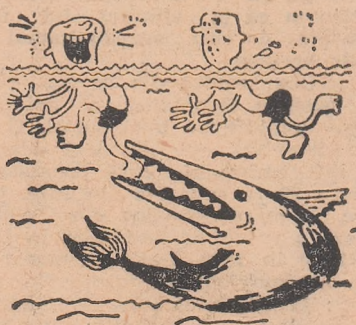
I: Unde trebuie tras și de cîte ori pentru a obține scorul de 100?

R: Trebuie tras în total de șase ori: de două ori în cercul 16 și de patru ori în cercul 17.

	8	

I: Ce numere intră în celelalte pătrate în așa fel încît totalul fiecărui rînd orizontal, vertical și pe diagonală să fie 15, fără a repeta vreun număr

4½	8	2½
3	5	7
7½	2	5½

— Termină cu gîdilatul!
Desen de N. Masliuk

PROGRAMUL MANIFESTARILOR IN PERIOADA 25—31 mai 1973

CASA PRIETENIEI ROMÂNNO-SOVIETICE — BUCUREȘTI

- Vineri 25 mai, ora 19:** Manifestare consacrată împlinirii a 15 ani de la înființarea Asociației de prietenie sovieto-română. Urmează un program de filme documentare
- Sâmbătă 26 mai, ora 19:** Ciclul: „Omul, legea și societatea”. Simpozion: „Afirmarea plenară a principiilor legalității, justiției și umanismului socialist”. În dezbateri: „Evoluția politicii penale a statului nostru”. Va vorbi Radu Popescu-Brediceni, procuror „Creșterea competenței organelor obștești de judecată”. Va vorbi Ion Hatmanu, consilier în Ministerul Justiției. Urmează un program de filme documentare și un film artistic.
- Luni 28 mai, ora 19:** Caleidoscop cultural. Avangardism editoriale: cărți și idei. Va vorbi acad. Alexandru Graur, directorul Editurii Academiei; Incursiuni în muzeul literaturii române. Va vorbi prof. univ. dr. Alexandru Oprea. Urmează un program de filme documentare și un film artistic.
- Mărti 29 mai, ora 19:** 100 de ani de la nașterea revoluționarului N.E. Bauman, activist al partidului bolșevic. Va vorbi: conf. univ. dr. Traian Caraciu. Urmează un program de filme documentare și un film artistic.
- Miercuri 30 mai, ora 19:** Rubrica: „România în era civilizației industriale” Simpozion: „Industria fundamentale și perspectivele lor. Oțeluri extrapure” Va vorbi prof. univ. dr. docent inginer Iosif Trușca. „Coordonatele chimiei”. Va vorbi prof. univ. dr. docent I.V. Nicolescu. Urmează un program de filme documentare și un film artistic.
- Joi 31 mai, ora 19:** Rubrica: „Artă, morală, educație”. Seară de întrebări și răspunsuri. „Misiunea artistică a timpului nostru”. Participă: prof. univ. Raul Șerban, prof. dr. Ovidiu Papadima. Interviuul va fi luat de Ion Butnaru, ziarist. Urmează un program de filme documentare și un film artistic

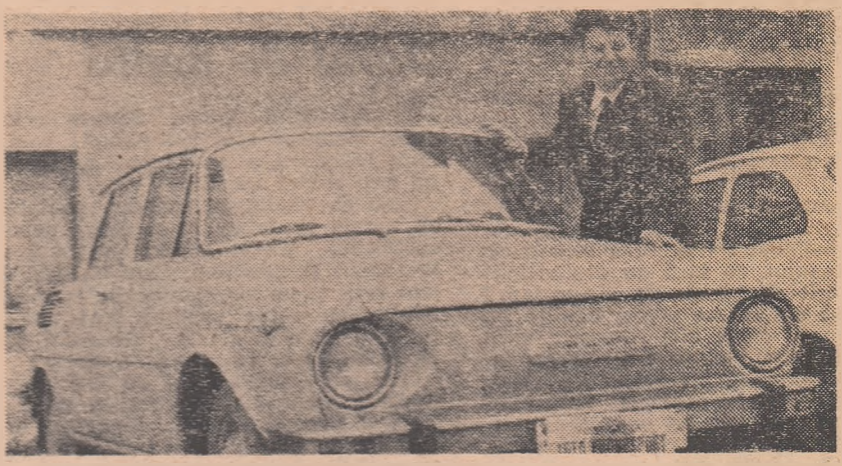
PĂRINȚI,

Faceți cunoștință copiilor dv. cu frumoasele păpuși Viviana, Viiorica, Liliiana, Nicoleta, Simina, Camelia, Carmen; de asemenea, cu Doina, Dorina, Cristina, Mircea, precum și cu Ioana, Luciana, Aurora, Mirela, Otilia, Paula, Cătălin etc. Unele păpuși vorbesc, închid și deschid ochii, au brațele și picioarele articulate. Viviana știe și să meargă! Lui Adrian, Valentin, Puiu, Răzvan, Pușa, Tanța, fetiței cu telefon și celei cu porumbel, școlarului fotbalist și altor figurine din plastic — cu chipuri de animale și păsări — copii dv. le pot face baie. Cu trusele radio, orice școlar poate deveni un radio-construcător. Tot pentru viitorii constructori — jocuri de construcții din lemn, metal și plastic.

UN CADOU — O BUCURIE!

NOU LA LOZ ÎN PLIC!

S-AU INTRODUS PREMII SUPLIMENTARE CONȘTIND DIN AUTOTURISME, BUTELE DE ARAGAZ ȘI BANI LA SERIILE CARE SE GĂSESC ÎN VINZARE. REȚINEȚI! NUMEROASE ȘI VALOROASE PREMII SUPLIMENTARE LA LOZ ÎN PLIC NUMAI ÎUCIND. PUȚEȚI CÎȘTIGA!

Printre ultimii câștigători LA LOZ ÎN PLIC se numără și participantul Goia Stelian din Brad, proaspăt câștigător al unui autoturism SKODA S 100.

INTREPRINDEREA DE INDUSTRIE LOCALĂ Nr. 1

BRĂILA

Piața Hristo Botev, Bloc A2, Telefon 12990

Produce și livrează fără repartiție pe bază de comandă următoarele produse:

- Roabe metalice cu roată cauciucată.
- Rezervoare metalice de la 500 l la 50 000 l:
 - cilindrice orizontale
 - cilindrice verticale
 - paralelipipedice.
- Paturi metalice tip internat — se pot suprapune
- Dulapuri metalice pentru băieți, acte și șule.
- Mașini de gătit tip 12 A
- Mașini de gătit tip 14 L
- Burlane oegre
- Coturi drepte.
- Cuptoare târânestil.
- Jgheaburi, burlane și coturi sinuate.
- Transperante din fire cord.

I.I.S.
„11 IUNIE” GALATI

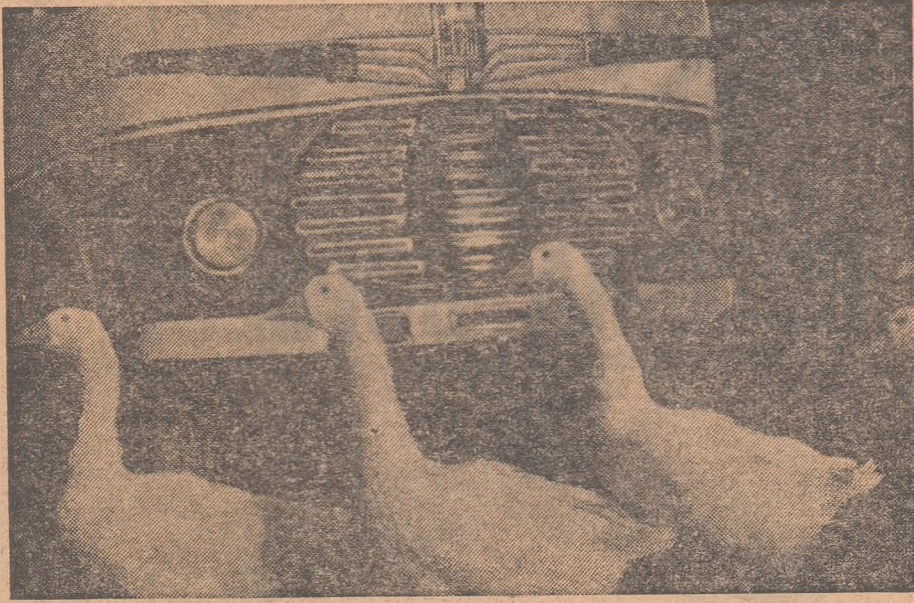
Calea Prutului nr. 50 A
PRODUCE ȘI LIVREAZĂ PE BAZA DE COMANDA URMĂTOARELE PRODUSE:

- Cataramă ștanțată pentru cordoane și încălțăminte, ornamente pentru pantofi; rame, garnituri și accesorii pentru poșete; broaște, minere, colțare și alte accesorii pentru geamantane, valize și serviete.
- Mobilier industrial — mese, birouri, fișete metalice, bancuri cu 1—3 menșine.
- Timplărie metalică — uși și ferestre. Paturi metalice — tip spital, internat sau pentru copii: lopeți, greble.
- Găleși zincate, cutii pentru lacuri și vopsele, cutii pentru cremă (litografiate).

Pietoni și automobiliști

Cîtă vreme a fost numai pieton omul a creat o vastă gamă de valori morale. De exemplu, admirabila regulă că bărbatul trebuie să dea întâietate femeii, atunci cînd amîndoi vor să intre pe aceeași ușă. Sau că dintre doi candidați la același scaun liber

liștii oprese să vadă ce s-a întîmplat, cu ce pot fi de folos. La un astfel de test am auzit un șofer scuzîndu-se că n-a oprit fiindcă nu opriseră nici alte mașini și s-a temut să nu fie bănuț că el ar fi provocat accidentul; iar altul a spus ritos că dacă ar opri lin-

„Pietonii” trebuie să aibă în toate cazurile prioritate...

din tramvai — un bărbat sănătos și unul invalid — invalidul să aibă prioritate. De asemenea, pietonii socotesc inacceptabil să se stropescă unii pe alții cu apa din băltoacele care se formează după ploaie.

Dar, trecînd pragul unei școi de conducători auto el face astăzi adesea ultimii pași pe nobilu-drum de pieton. Din clipa aceea, indiferent de marca mașinii pe care și-o va achiziționa — un „Mercedes” luxos sau un modest Trabant, în om se produce o schimbare esențială: încetează să mai fie pieton. Din punct de vedere psihologic capătă o nouă dimensiune, care, prin învîrtirea amețitoare a roților și prin puterea inumană a motorului, îi fixează noi norme etice. Probabil că așa se explică de ce unii automobiliști caută parcă anume băltoacele ca să nu scape nici un pieton nestropit din cap pînă-n picioare. Ba cite unii „zeu de la volan” i se pare chiar că nu-i destul și, scoțîndu-și capul pe fereastră, adaugă la suvoiu de apă și unul de cuvinte, nu tocmai alese. Pietonului nu i s-ar ierta așa ceva. Automobilistului, însă, i se iartă. De ce? Această enigmă psihologică să fie oare un indiciu că în dezvoltarea sa morală automobilistul n-a atins încă nivelul pietonului, că încă nu și-a stabilit niște criterii ferme de comportare? Dar fără ele nu se poate. Zău că nu se poate, și chiar mai categoric decît în cazul pietonilor, care și ei mai încalcă regulile de bună purtare, pricinindu-și destule neplăceri unii altora. Să presupunem că un pieton neaducut n-a dat întâietate unei doamne. Este urît, foarte urît, incidentul se încheie totuși fără vătămări corporale și intervenția miliției. Să ne închipuim însă o impolitețe asemănătoare din partea unui automobilist. (N-ar mai fi vorba, e adevărat, de prioritatea acordată femeilor, ci de cea de dreapta; se mai găsec cite unii care încalcă această regulă de bonton șoferesc). Trosc! Prrr! Zang! Sirena „Salvării”, a miliției, proces verbal etc. Nu, oricît ar fi de neplăcut, e preferabil să fii gentleman.

Un cunoscut mi-a povestit că se distrează dînd cît poate de des prioritate pietonilor. Și nu numai domnișoarelor cu maxi și doamnelor tinere cu mini, ci și bărbaților de rînd.

— Cînd frînez și îi invit să treacă, oamenii se pierd puțin, apoi încearcă prudent asfaltul cu piciorul, de parcă n-ar fi stradă, ci un rîu acoperit cu o poșghită subțire de gheață. Pe urmă zîmbesc și pornesc și pe fața lor se vede ce bucușii sint. Orice s-ar spune, este plăcut să întîlnești la volan un om amabil, atent.

Dar dacă omul de la volan nu poate fi atent fiindcă nu mai e viu? Organele de miliție pun din cînd în cînd la încercare omenia oamenilor de la volan și, oricît ar fi de neplăcut pentru specia noastră, trebuie să re-cunoaștem deschis că nu toți automobi-

ști toate mașinile avariate, n-ar mai ajunge acasă!

În unele țări se organizează anual un concurs pentru titlul de „cavaler al volanului”. Este un titlu pentru cucerirea căruia face să lupți, pentru ca automobilul să fie nu numai un mijloc de transport, ci și un mijloc de comunicare între oameni, care creează noi principii eticomorale.

E. Parhomovski

INTERVIU

Darul de nuntă

Triplusaltistul Viktor Saneev este poate singurul campion olimpic care, după München, a izbutit să stabilească un nou record mondial.

Cred că explicația trebuie căutată nu numai în refacerea rapidă, după epuizantul turnir olimpic, a forței mușchilor și spiritului. Cred că Viktor mai avea și un alt motiv: din tribună îi urmărea atent evoluția proaspătă-soției, Tatiana Hvarțkia. Recordul de 17.44 m a fost darul lui de nuntă.

Căsătoria campionului cu frumoasa studentă medicinistă a fost o sărbătoare a întregii Abhazii, republică în care s-a născut și a rămas Saneev, cazac din Cuban prin obîrșie. Mirii nu s-au îndurat să plece departe de orașul lor natal Subumi nici în călătoria de nuntă: au petrecut două săp-

— Lasă-l să se obișnuiască să-și poarte singur de grijă.

Desen de A. Hmelevski

tămîni la Soci, apoi s-au întors în amfiteatrele universitare: ea, la medicină, el, la Institutul de cultură fizică din Tbilisi.

Căci, la 27 de ani, Saneev este din nou student. Acum cinci ani a obținut prima lui diplomă — de inginer agronom, specialist în culturile subtropicale. A fost reținut la catedră, se puneau mari speranțe în el, cînd deodată, abandonînd totul, a luat studiile de la capăt.

— De ce? Ai descoperit că nu-ți mai place profesia aleasă? Sau ți s-a părut că nu-i de tine cariera de savant?

— Nu, nici vorbă. Dealtfel, după ce termin Institutul, mă întorc la Subumi, unde am pe mama, pe părinții Tatianei. În Abhazia noastră, vestită pentru culturile sale de citrice, tutun, ceai, un om cu specialitatea mea are ce face.

— Și atunci de ce ai mai avut nevoie de a doua diplomă?

— Nu uita că eu iau sportul în serios. Într-un timp începuse să mi se pară că m-am plafonat... Iar a ieși la start știind că pur și simplu n-ai capacitatea fizică de a sări mai mult decît ai sărit, nu-i deloc interesant. Pe urmă mi-am dat seama că n-am destule cunoștințe de specialitate. Azi, în sport, e greu să te bizui numai pe efortul muscular. Trebuie să și gîndești, să înțelegi, să știi...

Zîmbînd, Viktor adaugă:

— Și cu antrenorii discuți altfel. Nu te mai pot coplesii cu competența lor. Îl înțeleg. Mîndru și independent cum este, nu poate accepta rolul de vioara a doua.

— Ce planuri ai pentru 1973? Nu mă refer la examenul de stat, ci la planurile sportive.

— Să concurez cît mai mult, să mă întrec cu puternicii mei rivali — românul Carol Corbu, vestgermanul Jorg Dremmel, brazilianul Nelson Prudencio, senegalezul Mansur Dia, cubanezul Pedro Duenas. Oricare din ei îmi poate doborî recordul.

— Va să zică, 17,44 metri nu ți se

Urări de fericire după obiceiul abhaz

par chiar așa de mult... La cît vezi ajungînd următorul record?

— Un ziarist m-a calificat drept „cangurul din Subumi”. Mama a suferit cumplit, însă eu, știind că un cangur poate face salturi de șase metri, mi-am spus: Unde nu dă Dumnezeu! Trei ori șase... Îți dai seama?

Alexei Srebnițki

CORESPONDENȚĂ SENTIMENTALĂ

Cititorii între ei

„Mă numesc Niculcea Iulia și sint elevă în anul II la liceul de cultură generală din comuna Bucecea. Aceasta este una dintre cele mai frumoase comune din județul Botoșani și este pe cale de a deveni un oraș, dotat cu toate cele necesare.

Aș dori să pot începe o corespondență cu tinere și tineri din întreaga țară, bazată pe diferite teme. Niculcea Iulia, comuna Bucecea, jud Botoșani”.

„Sint elevă în clasa a X-a la un liceu teoretic din orașul Pitești. Îmi place foarte mult să citec și să joc voleibal și urmez o clasă specială de chimie, cu dorința de a deveni inginer chimist. Îmi caut prieteni. Adresa mea este: Porceanu Luchi, Calea București, Bl. 2, Sc. H. et. 2, ap. 15, Pitești”.

dialog
dialog dialog
dialog dialog dialog
alog dialog dialog dialo
g dialog dialog dialog a
dialog dialog dialog dialog
log dialog dialog dialog di
dialog dialog dialog dialog
og dialog dialog dialog dial

INTREBĂRI ȘI RĂSPUNSURI

Vreți să aflați ceva și enciclopediile pe care le aveți la îndemînă nu vă dau răspunsul dorit? Vă invităm să ne adresați nouă întrebarea dv., mai ales dacă ea este de interes general.

Farfuriile zburătoare

I.

Există surse oficiale în legătură cu fenomenul OZN? Aș dori să-mi relațiați un caz autentic.

XENOFONT CONDOIU
Str. Siloz nr. 199
Craiova

R.

La 31 iulie 1966, Biroul pentru cercetări științifice al forțelor aeriene americane i-a propus dr. Edward Uhler Condon, profesor de fizică și astrofizică la Universitatea din Colorado, să preia el investigațiile asupra OZN-urilor. Încheierea contractului între aviația militară americană și Universitatea Colorado a fost anunțată la 7 octombrie. Activitatea comitetului Condon a început la 1 noiembrie și s-a concretizat prin publicarea Raportului Condon. Iată o declarație caracteristică a dr. Condon: „Am să cred în farfuriile zburătoare extraterestre cînd voi fi văzut una, cînd voi fi intrat în ea, cînd o voi fi remorcat pînă la un laborator și voi fi obținut sprijinul unor persoane competente pentru a o examina, împreună cu mine”.

După unele opinii, aria de investigație a comitetului Condon ar fi fost însă extrem de redusă și orientată către zone de interes minor sau total nul. În cursul investigațiilor, declarațiile dr. Condon și-ar fi schimbat caracterul tonalitatea fiind marcate de indiferență și plictis. Încît concluziile Raportului, care a contestat categoric fenomenul OZN., au fost atacate de unii cercetători.

În legătură cu rugămîntea dv. de a vă relata un caz autentic, e ușor de înțeles că noi nu sintem în măsură să certificăm autenticitatea vreunui dintre multele cazuri care se află în discuție. Pentru a nu vă lăsa totuși fără răspuns, vom reaminti un caz semnalat de presa noastră la 18 septembrie 1968.

În dimineața zilei de 18 august 1968, tehnicianul Emil Barnea a plecat împreună cu trei prieteni, spre pădurea Baci, care se află în apropierea Clujului. La prînz, grupul a ajuns într-un lămiș, departe de drumurile umblate. Barnea abia plecase să aducă niște vreascuri cînd a fost strigat de către prietenii lui să vină repede să vadă ceva. Acel ceva era un obiect metalic rotund care zbura într-un chip ciudat deasupra pădurii, fără să facă nici cel mai mic zgomot. Obiectul părea să aibă un diametru de peste 30 m și se afla la o înălțime de 600 m. Invingîndu-și tulburarea, Barnea a luat repede aparatul fotografic, dar a făcut numai patru fotografii, intrucît obiectul aerian necunoscut a accelerat brusc, înălțîndu-se și dispărînd în văzduh...

De unde a venit acest obiect și cine îl pilota? Iată întrebări la care numai viitorul ne va da, poate, un răspuns.